

16 ВЕРЕСНЯ 2008 г. АЎТОРАК № 174 (26287)

Кошт 500 рублёў

ВЫДАЕЦЦА з 9 жніўня 1917 г.

ЗВЯЗДА

Б Е Л А Р У С К А Я Г А З Е Т А

ЗАСТАВАЙЦЕСЯ СА «ЗВЯЗДОЙ»!

Ідзе падпіска на IV квартал 2008 года

Падпісныя цэны на газету «Звязда» (у рублях)

Індэкс	на 1 месяц	на 3 месяца
63850 (індыўідуальны)	9200	27600
63145 (індыўідуальныя льготны для пенсіянераў, ветэранаў Вялікай Айчыннай вайны)	8700	26100
63858 (ведамасны)	14700	44100
63239 (ведамасныя льготны для устаноў міністэрстваў культуры, адукацыі і аховы здароўя)	13400	40200

ІМПАРТ БЕЗ ЗВЫШНАКРУТАК...

Насельніцтва не павінна аплачваць бізнэс, які будзецца на стрыжцы купонаў і робіць грошы з павеэтра...

Падобна, у пытанні фарміравання цэнаў на імпартныя тавары зацікаўленым бакам — і прадстаўнікам органу дзяржкіравання, і бізнэсу — удалося знайсці агульную мову: паводле слоў старшыні Бізнэс-саюза прадпрыемальнікаў і наймальнікаў імя прафесара Куняўскага Георгія Бадзёя, у гэтай справе ў цэлым дасягнуты разумны кампраміс, «што дасць магчымасць большасці суб'ектаў гаспадарання нармальна працаваць».

Напярэдадні выхадзі новай паставы № 183, якая адмяняе дзеянне раней прынятых дакументаў, у тым ліку знакамітай паставы № 179, з-за якой, уласна кажучы, і разгарэўся увесь сыр-бор, міністр эканомікі Мікалай Зайчанка раскрыў сутнасць узніклай праблемы грамадскасці. У прыватнасці, ён расказаў аб працэсе прыняцця разнаснага дакумента пад нумарам 179. Коротка нагадаем, што апошнім дакументам планавалася абмежаваць узровень гандлёвай надбавкі на імпорт 30 працэнтамі, якія павінны былі падзяляцца паміж сабой імпарцёры, оптавы і рознічны гандаль. «Пастава № 179 прымалася не раптоўна, гэта быў дастаткова складаны працэс», — заўважыў міністр. А сутнасць яго заключалася ў наступным: забяспечыць роўна ўмовы рэалізацыі айчынных і замежных тавараў. Прычым у Мінэканоміі разумелі, што закладаючы даволі жорсткія нормы ў дакумент. З іншага боку, неабходнасць прыняцця такога рода дэкрэта диктавалася тым, што айчыныя тавары цяпер абмежаваны як пры руху па опце, так і розніцы ў рамках 30 працэнтаў, да таго ж і беларускія вытворцы абмежаваны ў частцы павелічання цэнаў. Таму, зазначыў Мікалай Зайчанка, і была прынята пастава № 179. Між іншым, буйны бізнэс можа яшчэ неяк вытрымаць у новых умовах работы, а вось дробны наўрад ці — праблемы закраліся на ўвагу гэтага прадпрыемства. Пастава ўступіла ў дзеянне праз дзевяць дзён пасля агульнаабавязнага і быў час яе асэнсавана. Што, як бачым, і адбылося: уважыўшы ўсе «за» і «супраць» на сустрэчах з міністэрствам з прадстаўнікамі дзельцаў колаў, на дзвюх нарадах у кіраўніка Урада, Мінэканоміі была прынята пастава № 183, якая ўступіла ў сілу з мінулай нядзелі.

Каментаваныя ўдзельнікі ўспрымаюць удакладненне паставы дазваляе фарміраваць адпаведную цэну імпартнага тавара, зыходзячы з кантрактнай (з улікам транспартных, мытных расходаў, страхавых і інш.) з гранічнай гандлёвай надбавкай 30 працэнтаў. Акрамя таго, пры далейшым руху гэтага тавара — у оптавы і рознічны гандаль — таксама дазваляе цэны прымяняць надбавку 30 працэнтаў.

Яшчэ адно новаўвядзенне гэтага дакумента — пералік тавараў, па якіх оптавы і рознічны надбавкі будучы рэгулявацца зыходзячы з кан'юнктуры рынку. Працэс кажучы, адпаведна цэны на тавары, на якія сёння скаляўся прымыслны ўзровень націска на рынку. «Там, дзе цяпер ёсць канкурэнцыя і склалася раўнаважна цэны попыту і прапановы, мы палічылі магчымым не рэгуляваць узровень

Прэзідэнт Беларусі павіншаваў жыхароў Гродна з 880-годдзем з дня заснавання горада

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 13 верасня павіншаваў жыхароў Гродна з 880-годдзем з дня заснавання горада. «У старажытнага Гродна насычаны гістарычнымі падзеямі лёс. Сёння прыгожы і ўтульны горад над Нёманам — буйны адміністрацыйны, прамысловы, навуковы і культурны цэнтр рэспублікі. Стараннімі многіх пакаленняў стваралася яго непаўторнае аблічча, дзе гарманічна суадносяцца сярэдневяковыя замкі і сучасныя будынкі, старажытныя памятныя месцы, якія цудоўна захаваліся, і новыя мікрараёны», — гаворчыцца ў віншаванні.

Аляксандр Лукашэнка адзначыў, што ў Гродне жывуць працавітыя, энергійныя і ўлюбёныя ў свой горад людзі, аб чым красамоўна сведчаць значныя поспехі ў важнейшых сферах жыцця. Па выніках мінулага года Гродна заняў першае месца ў рэспубліканскім аглядзе сацыяльна-эканамічнага развіцця сярод абласных гарадоў. Прадукцыя гродзенскага прадпрыемства добра вядома ў Беларусі і на рынках амаль п'яцідзясяці краін далёкага і блізкага замежжа. Багаты творчы патэнцыял знаходзіць уважлівае ў навуцы і мастацтве, медыцыне і адукацыі, фізкультуры і спорце.

«Выказваю глыбокую ўдзячнасць гродзенцам: ветэранам і моладзі, рабочым і кіраўнікам, прадстаўнікам інтэлігенцыі і прадпрыемальнікам — усім, хто ўносіць свой уклад у дынамічнае развіццё горада і роднай Беларусі», — гаворчыцца ў віншаванні. — Моцнага вам здароўя на доўгія гады, мірнага неба над галавой, шчасця, дабрабыту і новых поспехаў».

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Рэпартаж атрымаў заданне...

...ПЕРАКАНАЦА, ЦІ ЛЁГКІ ХЛЕБ У ПРАДАЎЦОЎ НА РЭЧАВЫХ РЫНКАХ?

Напэўна, далёка не кожная дзяўчынка марыць у юнацтва стаць прадаўцом. І тым больш не марыць стаць прадаўцамі выпускніцкіх вышэйшых навучальных устаноў. Тым не менш сярод гандляроў на шматлікіх рэчавых рынках можна сустрэць сёння каго заўгодна: былых педагогаў і бібліятэкараў, інжынераў і тэхнолагаў, эканамістаў і філосафаў. Нават цяжка падлічыць, колькі працоўных месцаў створана ў сталіцы на рынку ў Ждановічах, на стадыёне «Дынама», у спальных мікраараёнах, на выставах-кірмашах і ў гандлёвых цэнтрах. І дзе б знайшлі сабе прымыслнае ў гэтым людзям? Чого хаваць, напрыканцы года ніякім з іх дэвізавым паняццем: не ўсе індывідуальныя прадпрыемствы паспяваюць перафармавацца ў прыватныя ўнітарныя прадпрыемствы. У асяроддзі прадпрыемальнікаў нават нарадзіўся жарт:

«Як расшыфруваеца рускамоўная абрэвіатура ЧУТ? Чудом уцэлешылі прадпрыемствы...» Тым не менш і сёння на мінскіх рынках хапае прадаўцоў, якія працуюць, так бы мовіць, нелегальна: без працоўнай кніжкі, без адпаведнага ў пэнсійны фонд, выплаты падаткаў, і, зразумела, без усялякіх сацыяльных гарантый. Журналіст «Звязды» вырашыў правесці адрозненні ў гандлёвых цэнтрах, каб на ўласным прыкладзе пераканацца, ці лёгка мне ў прадаўцоў. Мая знаёмая, якая не адмовілася мне ў гэтым дапамагчы, папрасіла толькі не згадаць у артыкуле дакладнае месца рэпартажу: маўляў, гаспадарнік можа не спадабацца. Тым больш што працуе яна на «птушыных правах», і як толькі на рынку з'явіцца падатковая інспекцыя, яе заданне — хученька зачыць свой бокс і чакаць «адбою трыгоў».

«Вульч на часткі» пакупнікі, яму вельмі праблематычна кантраляваць сітуацыю. Здагадзіцца, хто ў гэтым выпадку кампенсуе страты? Зразумела, прадавец. Алена расказала, як аднойчы да яе ў бокс завіталі дзве вельмі інтэлігентныя, добра апранутыя жанчыны. Яны прымерылі шмат рэч, але спыніліся на адной. Була каштавала 80 тысяч рублёў. Пакупніца папярэдзіла, што ў яе сот-

Тыдзень пахмурнага надвор'я і дажджоў

У аўторак тэрыторыя Беларусі трапіць у зону павышанага ціску, толькі ў Брэсцкай і Гомельскай абласцях будзе гаспадарыць атмасферны фронт, які выклікае там невялікі дажджы, паведамляюць рэдакцыя начальнік службы гідрометызапрагнозаў Рэспубліканскага гідрометцэнтра Дзмітрый Рабав.

Тэмпература паветра ўдзень 16 верасня 8—13 градусаў. Ужо з сярэдняй часткі Чорнага мора завітае вільготнае, але не вельмі цёплае паветра. Чакаецца, што да суботы па ўсёй тэрыторыі Беларусі марское паветра выклікае дажджы рознай інтэнсіўнасці. Тэмпература ўначы на працягу працоўнага тыдня будзе вагацца ад 3 цяпла на поўначы да плюс 10 градусаў на поўдні краіны. Удзень — 8—14 цяпла.

А вось у выхадныя да нас завітае шырокі палярны антыцыклон, які выведзе зону ападкаў у паўднёвыя рэгіёны, дзе і пройдуць кароткачасовыя дажджы. У большасці раёнах у нядзелю будзе нават сонечна, але не вельмі цёпла. Тэмпература паветра ўначы 3—10, удзень — плюс 9—16 градусаў. Такі тэмпературны рэжым на 1—2 градусаў ніжэй за кліматычную норму сярэдніх верасня.

Сяргей КУРКАЧ.

ХРОНІКА АПОШНІХ ПАДЗЕЙ

АРАНЖАВАЯ КААЛІЦЦЯ РАСПАДЗЕЦЦА СЁННЯ

Аўторак, 16 верасня, стане апошнім днём існавання «аранжавай» кааліцыі ва ўкраінскім парламенце. Як стала вядома, аб гэтым абвясціць старшыня Рады Арсень Яцянюк.

Як заявіў спікер парламента, пакуль «Наша Украіна» не адкаліла сваю заяву аб спыненні дзейнасці кааліцыі. Гэта значыць, што ў аўторак пройдзе працэдура развітання з кааліцыяй.

«Хто з кветкамі, хто з вянкамі — прыходзьце ў 10.00», — запрапіс А. Яцянюк.

Зрэшты, не выключана, што «аранжавая» кааліцыя адрозніцца ўжо ў іншай якасці, што дазволіць забяспечыць роспуску парламента і датэрмінова выбараў у Раду. Па словах буйнога спікера парламента Уладзіміра Лівіна, яго блок ужо правёў першыя кансультацыі з Блокам Юліі Цімашэнкі аб стварэнні кааліцыі, куды таксама можа ўвайсці і «Наша Украіна».

РАСІЯ ПАДПІША МІЖДЗЯРЖАЎНЫЯ ПАГАДНЕННІ З АБХАЗІЯЙ І ПАЎДНЁВАЙ АСЕЦІЯЙ НА ГЭТЫМ ТЫДНІ

Прэзідэнт РФ Дзмітрый Мядзведзев у гэтым тыдні падпіша з суб'ектамі міжнароднага права — Абхазіяй і Паўднёвай Асеціяй — спецыяльныя дамовы аб развіцці сяброўскіх сувязяў, у якіх будзе і ваенны складнік. Аб гэтым кіраўнік расійскай дзяржавы заявіў у час сустрэчы з прадпрыемальнікамі і бізнэсмэнамі.

Прэзідэнт адзначыў, што ўсе дзеянні Расіі і ў перыяд «грудзенскага агрэсіі 8 жніўня і ў наступны перыяд засноўваліся на строгім захаванні міжнароднага права і міратворчага мандата». «Сёння асноўнай задачай з'яўляецца зрабіць так, каб не было рэцыдываў ваеннай авантуры», — сказаў Дз. Мядзведзев.

У ЕПІЦЕ РАЗЫЎІСЯ АЎТОБУС З РАСІЙСКИМИ ТУРЫСТАМИ

У выніку 12 чалавек загінулі, яшчэ 37 атрымалі траўмы рознай ступені цяжкасці.

Па паведамленнях прадстаўнікоў мясцовых выратавальных службаў, інцыдэнт адбыўся на адной з дарог на поўдні егіпецкага паўвострава Сінай у наваколлях г. Рос Садр. Там адбылося лабавое сутыкненне аўтобуса з грузавіком. Імяны ахвяраў пакуль не паведамляюцца, але вядома, што сярод іх ёсць турысты з Расіі, Украіны і Нідэрландаў. ДТЗ у Егіпце не рэдкія. Сярод асноўных прычын — незадавальняючы тэхнічны стан транспарту, аўтадарог, а галоўнае — незахаванне мясцовымі вадзіцелямі правілаў дарожнага руху, у прыватнасці парушэнне хуткаснага рэжыму.

АСНОЎНАЯ ВЕРСІЯ КАТАСТРОФЫ «БОІНГ» — УЗГОРАННЕ РУХАВІКА

Па папярэдніх даных, падзенне Boeing-737 было звязана з тэхнічным няспраўнасцямі і ўзгараннем правага рухавіка, заявіў старшыня Следчага камітэта пры пракуратуры РФ Аляксандр Бастрыкін, які напярэдадні прыбыў у Перм і правёў першую нараду следчай групы.

«Мяркуючы па аглядзе месца здарэння, падзенне самалёта, хутчэй за ўсё, было звязана з тэхнічным няспраўнасцямі і ўзгараннем правага рухавіка. Многае на гэта паказвае», — адзначыў А. Бастрыкін.

Прыкмет таго, што авіякатастрофа Boeing-737 адбылася па прычыне тэрэтуку, не выяўлена — аб гэтым падчас пасяджэнняў урадавай камісіі паведаміў міністр транспарту РФ Ігар Лявіцкі.

Па меркаванні спецыялістаў, экіпаж самалёта, хутчэй за ўсё, спрабаваў здзейсніць экстраную пасадку. Менавіта гэтым тлумачыцца тое, што самалёт завіўся ў ненаселены раён горада — пілот сьведома накіраваў яго на чыгуначную пунці.

Выбары-2008 А вы абралі «свайго» кандыдата?

Да заканчэння кампаніі — ужо менш за два тыдні, а датэрміновае галасаванне пачнецца і таго раней — з 23 верасня. Мы працягваем вывучаць настрой выбаршчыкаў, у пэўным сэнсе іх электаральныя прыхільнасці. І вось чарговае пытанне. Ці вызначылі вы, за каго будзеце галасаваць? Чым кіруецеся пры выбарах? Што хацелі б бачыць у перадавыбарнай праграме кандыдата?

Кацярына ВІТКОЎСКАЯ, студэнтка медыцыншчыцы: — Я яшчэ не абрала «свайго» кандыдата. Проста мне здаецца, інфармацыі пра іх пакуль недастаткова. Аднак, на мой погляд, гэта павінны быць мужчына саліднага знешняга, сталага ўзросту, адказны, рэспэктабельны, добра адукаваны, выдатны працаўнік. Шчыра кажучы, я звычайна выбіраю інтуітыўна — калі мне чалавек імпаўне знешне і ў яго ёсць поспехі на рабоце, гэта ўжо для

яго плюс у маім вачах. А з пажаданай адносна праграмы, магу сказаць, чаго не хапае ў маім родным пасёлку. У нас для моладзі адна забава — стадыён... Во, забывалася, ёсць яшчэ «карчма» і школьная дыскаўта раз на тыдзень! Я лучу гэтага як ні дадаткова! Хочацца, каб пра гэта праблему пачулі і не проста абсаліць вырашыць, а спрабуюць вырашыць. А то ўсё моладзь уцячэ з пасёлка, шкада ж... (Заканчэнне на 2-й стар.)

Аляксандр ЛУКАШЭНКА: «Кітай адыгрывае найважнейшую ролю ў пабудове шматпалярнага свету»

Беларусь — надзейны саюзнік і сябар Кітайскай Народнай Рэспублікі. Аб гэтым заявіў Прэзідэнт Рэспублікі Беларусь Аляксандр Лукашэнка 15 верасня ў час сустрэчы з Надзвычайным і Паўнамоцным Паслом Кітая ў Беларусі ў Хунбінь Дэ-нагады завяршэння яго дыпламатычнай місіі.

«Кітай ёсць Кітай, і вы ведаеце аб маім сімпатычным адносна таго курсу, які праводзіцца ў Кітайскай Народнай Рэспубліцы», — сказаў кіраўнік дзяржавы.

Аляксандр Лукашэнка падкрэсліў, што неаднаразова бываў у гэтай краіне, першыню наведаў яе яшчэ будучы дэпутатам парламента. Таму добра ведае Кітай, былі сведкам, калі тут пачыналася бурнае развіццё. «Яшчэ ў савецкія часы я лінчыў, што паводзіць Кітай — гэта шлях захавання Савецкага Саюза. Сёння ўсе пераканаліся, што Кітай адзін раз выбраў сваю палітыку і, вызначыўшы стратэгічныя мэты, няхільна рухаецца наперад. І для мяне асабіста кітайскі вопыт вельмі ацэнны», — падкрэсліў Прэзідэнт.

Пры гэтым ён сказаў, што Кітайскай Народнай Рэспубліцы за нейкіх паўтара дзесятка гадоў удалося зрабіць вялікі скачок і выйсці на вельмі высокі ўзровень развіцця. На думку Прэзідэнта, лагічным прадаўжэннем грандыёзных дасягненняў Кітая стала перамога гэтай краіны на Алімпійскіх гульнях і выдатныя поспехі на Паралімпійдзе. «Мы за вас стэральна рады, падкрэсліў Аляксандр Лукашэнка. — Прадвiты Кітайскі народ можа вырашаць любыя задачы».

Кіраўнік дзяржавы выказаў пажаданне, каб больш хутка вырашыцца некаторыя эканамічныя пытанні ў развіцці беларуска-кітайскага стратэгічнага партнёрства.

Дыпламат канстатаваў, што быў сведкам таго, як упэўнена развіваецца беларуская дзяржава ва ўсіх сферах. Паводле яго слоў, кітайскі народ вельмі добра ставіцца да беларускага, у чым ён пераканаўся ў час правядзення Дзён культуры Беларусі ў Кітаі і Алімпійскіх гульняў у Пекіне, калі кітайскія дэлегацыі прымялі беларускі і белары за іх.

Пасол выказаў словы падзякі Прэзідэнту Беларусі за высокую ацэнку яго дыпламатычнай дзейнасці ў развіцці беларуска-кітайскага адносінаў.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр Лукашэнка павіншаваў Дзмітрыя Мядзведзева з днём нараджэння

Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 14 верасня павіншаваў Прэзідэнта Расійскай Федэрацыі Дзмітрыя Мядзведзева з днём нараджэння.

Кіраўнік беларускай дзяржавы выказаў упэўненасць, што дзейнасць Дзмітрыя Мядзведзева на вышэйшай дзяржаўнай пасадзе будзе садзейнічаць стварэнню развіццю Расіі, павышэнню ўзроўню жыцця яе грамадзян, умцаванню беларуска-расійскай сяброўскай праўдзі на ўсім напрамку. Аляксандр Лукашэнка пажадаў Дзмітрыю Мядзведзеву вялікай жывіцкай энергіі, нязменных поспехаў, а таксама здароўя, шчасця і дабрабыту.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Аляксандр Лукашэнка выказаў спачуванне ў сувязі з авіякатастрофай у Пермі, якая прывяла да шматлікіх чалавечых ахвяраў

У сувязі з авіякатастрофай у Пермі, якая прывяла да шматлікіх чалавечых ахвяраў, Прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка 14 верасня ад імя беларускага народа і сябе асабіста выказаў глыбокае спачуванне Прэзідэнту Расіі Дзмітрыю Мядзведзеву, а таксама родным і бліжнім загінулых.

Прэс-служба Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь.

Гербы гарадоў Беларусі. Герб Віцебска

15 верасня 2008 года Міністэрства сувязі і інфарматызацыі Рэспублікі Беларусь увяло ў паштовае абарачэнне мастацкую паштовую марку «Герб Віцебска» з серыі «Гербы гарадоў Беларусі», падрыхтаваную ЦІ «Марка» РУП «Белпошта».

Минский городской центр недвижимости

ПРИГЛАШАЕТ К УЧАСТИЮ В АУКЦИОНАХ

по продаже новых квартир современной планировки в жилом доме на ул. Бельского, 26 в г. Минске (ст. метро «Спортивная»).

Аукционы состоятся 19 сентября и 2 октября 2008 года.

Начальная цена квадратного метра 2 010 000 белорусских рублей.

Телефоны для справок: (017) 227 40 22 — Минский городской центр недвижимости (сайт: www.mgcn.by); (017) 208 58 12 — ОАО «МАПИД».

Курс валюты к белорусскому рублю	Курс валюты к белорусскому рублю
1 доллар США 2 114,00	1 евро 2 393,38
1 британский фунт 3 018,05	1 австралийский доллар 1 623,25
1 японская иена 17,36	1 южнокорейская иена 17,36
1 польский злотый 902,15	1 российский рубль 83,25
1 украинская гривна 441,80	

ISSN 1990 - 763X

0 8 1 7 1 -

А вы абралі «свайго» кандыдата?

(Заканчэнне.)
Пачатак на 1-й стар.

Сяргей НАВУМОВІЧ,

выкладчык:

— Не паверце, у мяне сябар балатуецца, так што вельмі за яго «хварэю!» Ён разумны, здольны, актыўны, у яго ёсць шчырае жаданне прынесьці людзям карысць, вырашыць канкрэтныя праблемы. Веру, што ў яго ўсё атрымаецца. На гэтых выбарах мне вагацца не давялося, а ўвогуле для мяне першы і апошні крытэры — гэта перадавыборная праграма. Трэба, каб там лагічна і паслядоўна прыводзіліся рэальныя задумкі і планы па рэарганізацыі раёна, паліпашыні дабрабыту людзей.

Алена ШАЦІЛАВА,

інжынер-канструктар:

— З выбарам я пакуль не вызначылася, ёсць яшчэ час. Як будзе вызначана? Скажу адразу — я лістовак не чытаю, ну, можа, калі нікілікі і зірну, а так звычайна з паштовай скрыні — адразу ў смятніцу. Ніякай яны іх увогуле туды не кідаюць! Ну што та я паперка? Пакуль ужоўва чалавека не убачыш, уяўленні пра яго не складзеш! Трэба ж паглядзець, як ён з людзьмі трымаецца. На пытанні ад адказвае — бывае ж, пачнуць бльць-чырванне, ніякай упэўненасці, а часам «гандляры» гэтыя — ну такіх нахабных, сласу ад іх німа! Тое ж і ў зростам: ну як, скажыце, мне ўспрымаць дэпутата — аднагоду майго сына? Або бывае, што дзед старэй прыходзіць, якому ўжо даўно на пенсію пара — якая яму праца? Карацей, кандыдату ўсяго і трэба, што быць сярэдняга ўзросту, выглядаць прыстойна ды размову інтэлігентна вёсці.

Таццяна ЧАЙКОЎСКАЯ,

праграміст:

— А я пакуль толькі аднаго кандыдата лістоўку бачыла, з навуко-

вай ступенню быццам. Калі пайду на выбары, то за яго, відаць, і прагаласую! Прызнацца па праўдзе, я на праграму асаблівай увагі не звяртаю. Усё роўна кожны думае, як бы папрыгажэй напісаць... Я звычайна гляджу на біяграфію і адукацыю, у сэнсе, асабіста ў мяне больш даверу вынікаюць прафесары, чым прадстаўнічы рабоча-га класа!

Аляксандр ДУДЗІНСкі,

электрык:

— З выбарам, бадай што, вызначыўся... Як? Па выступленнях на талубачанні. Мне падбабцаецца, калі мне не трэба хадзіць на ўсялякія там сходы, а кандыдат праходзіць да мяне дадому. Я не надта веру іх абяцанням, але ўсё роўна гляджу, каб быў талковы, сумленны...

Віктар ЦЯРЭШЧАНКА,

генеральны дырэктар

«Вітэкса» (прадпрыемства,

на баланс якога ёсць

яшчэ і аднаіменны

сельскагаспадарчы комплекс):

— Я толькі-толькі з адпачынку, пакуль нават не ведаю, хто там у мяне на выбарчым участку... Чым звычайна кіруюся пры выбары? У першую чаргу, перадавыборнай праграмай кандыдата і тым, якія ў яго прафесійныя даныя. Трэба ж, каб ён прыміў грамадзкія законы, якія ён выводзіў краіну на добрыя паказчыкі. Тут можа быць прадатная добрая эканамічная або юрыдычная адукацыя. Хацелася б, каб праграма была арыентаваная на паліпашыню дабрабыту людзей, каб кандыдат у першую чаргу думаў пра чалавека, яго умовы жыцця, павелічэнне заробку. А асабліва увагу каб звяртаў на сельскую раённую — трэба падняць узровень жыцця вясцоўскай на ўзровень жыцця гарадскога насельніцтва.

Ала МАЧАЛАВА.

...ПЕРАКАНАЦА, ЦІ ЛЁГКІ ХЛЕБ У ПРАДАЎЦОЎ НА РЭЧАВЫХ РЫНКАХ?

(Заканчэнне.)

Пачатак на 1-й стар.)

Я затым эксперыментавала на сабе, здзейсніўшы прагулку па цэнтры: і сапраўды, зварот прадаўца да мяне прымушаў адчуваць сябе вінаватай за тое, што я нічога не куплюю...

— У мяне нярэдка складаецца ўражанне, што многія прыходзяць сюды як на экскурсію, без пэўнай мэты, — дзеліцца сваімі думкамі мая суразмоўца. — Бо калі табе патрэбная канкрэтная рэч, то ты абавязкова пацікавішся ці памерам, ці цаной. І добра калі мяне яшчэ не прымушаюць даць перамерыць увесь асартымент. Гэтым асабліва любяць займацца школьніцы падчас канікулаў — яны так бавяць свой час, мараюць адзенне, як яны паміж сабой кажучы, «длія прыколу». Спачатку на нывольнасці я спрабавала ім дагавіцца, а цяпер імкнусь ад іх адказаць пазабіцца, кажучы, дзвучыцца, будучы грошы, тады і прыходзіць... Але з пакупнікамі цяпер небеспечна спрачацца, калі ім не спадабаюцца твае ітанаўцы, многія пагражаюць паскардзіцца. Аднойчы ветліва спрабавала адмовіць у прымерыць жанчыне, якая носіць адзенне сама меней 50-га памеру, а хацела нацягнуць на сябе рэч 46-га памеру. Тая тут жа ўзняла скандал: маўлюй, пакупнік заўбодзе мяе расійку. Цікава, а ці ёсць хоць нейкія правы ў прадаўцоў? А калі б тая рэч разышла па швах, мне давялося б кампенсаваць гаспадыню страты.

Нібыта ў пацвярджэнне гэтых слоў на гарызонце з'явілася пакупніца з даволі буйнымі «габарытамі». Мія стала ліа бокса, размаўляючы з Аленинымі каліжанкамі, і вырашылі яе не чапаць, каб наша ўвага не была расцэненая як навалянасць. «Хто тут прадавец?» — ужо першыя ноткі ў голасе пакупніцы нічога добрага нам не прадвядчалі.

— Я магла вынесці палову тавару з вашага бокса». «Ну гэта ўжо наўрад ці», — падумалі мы пра сябе, але ветліва пацікавіліся, чым можа дапамагчы. Пакупніца па-трабуе спадніцы... 48-га памеру. Каб яе выпадкова не пакардзіліся, Алена моўкі працягвае ёй спадніцу 50-га памеру. Вясвятляецца, што рэч — малая. Даём 52-і памер — зноў ценсавата. 54-ы памер прыйшоў ёй у самы раз. Але даведваюцца пра цану, жанчына агардліва скінула спадніцу. Маўлю, чаму такія драганы? Далей мы выслухалі шмат непрыемных слоў. А напрыканцы яна вырашыла зрабіць «кантрольны стрэл» — дастала са сваёй сумкі нейкую рэч са словамі: «Дарэчы, я спадніцу ўжо набыла, але вы павінны былі зрабіць усё, каб я яе вернула, а купіла спадніцу ў вас». І тут яе ўвагу прыцягнула дзювачка сукенка: «Я б таякую купіла сваёй дачцы. Трэба прыйсці да вас разам з тры». «Так, так», — кажам мы ўслых, а пра сябе думаем: «Крыі Божа», праводзячы нашы мучыцельку ветліва ўсмешкаю.

Алена прызналася, што хамства з боку пакупнікоў — рэч, на жаль, будзённая. І прывычацца да гэтага аказалася для яе самым складаным і засвоеным новай прафесіі. Таму на самы «цяжкі выпадак» Алена заўсёды трымае на працоўным месцы спецыяльную мікстуру — яі сродка ад энергетычных ваіпаўра. Цікаўлюся ў яе, а ці сапраўды існуе спалывецкі экстрэмізм, пра які апошнім часам многія разважаюць.

Фота Марыны БЕГУНОВАЙ

— Так, — адказвае, — ёсць пакупніцы, якія купляюць рэч на адзін выхад, а затым вяртаюць яе назад, глумячыся, што дома быццам бы добра разгледзелі сябе ў лосцірка і засталіся сваім выбарам незадаволеныя. А ад рэчы выраза пахне пральным парашком, хоць даказваць штосці вельмі праблематычна.

А як жа таварныя ярлыкі, якія трэба захоўваць? Праблема як вышляецца заклучаецца ў тым, што вытворцы сталі чапаць свае ярлыкі на булаўку — адшпілілі яе, апраўду адзенне, зняў яго, памыў і зноў вярнуў булаўку на месца. Ну проста нейкае заахвочванне зноў ужоўвацца ў бок спажываючы. Затое кожны раз у новым!

Чаргова пакупніца зацікавілася джынсамі. Алена канстатавала, што калі б былі на наяўнасці большыя памер, то штаны сядзелі б лепш. Я яе ўсміхнуўся штурхоў: «Навошта адгаворваць? У тваіх ж інтарэсах штаны прадаць». Але дзвяньчэнне настолькі спадабалася, што яна не пакідала адмаўляцца ад пакупкі. Заплаціла грошы і пайшла. А на мой запытальны позірк Алена патлумачыла: «Я ніколі не параю чалавеку ўзяць рэч, якая яму не падыходзіць, таму што ён абавязкова затым я ёй вярнеце. Не люблю мінусацца свае працынты з вытворца, тым больш што неадвольныя пакупнікі ніколі не ставяць маім пастаянным кліентам». Даўна, асабіста мне часта здавалася, што прадаўцы наваляваюць рэч, якая мне яўна не падыходзіць (на пэўна, не ўсё такія сумленныя, я лічу новае сяброўка). А вось што з'яўляецца ворагам №1 для прадаўцоў, дзят гэта так званы «экскорт» — сяброўкі, бой-фрайдзі ці супругі.

— Я бачу, што рэч сядзіцца чудова, падкрэслівае ўсе перавагі фігуры ці, наадварот, хавае яе недахопы, — расказвае Алена. — І, гадоўнае, спадабаецца і пакупніцы. Але гадоўным «крытыкам» і знаўцаў моды выступае сяброўка ці муж. Яны могуць так розка выказацца, асабліва калі цана ім не спадабаецца, што пакупніца ў разгубленасці кладзе рэч і развітваецца. Мне асабіста яе шкада, але спрачацца з меркаваннем людзей, я лічу непрыемна. Здаецца, што на наступны дзень яны прыходзяць да мяне адны, напэўна, перастрахоў-

ваюцца, каб іх зноў не адгаварылі. Для кагосяці вышаральным фактарам можаць стаць і 10 тысяч рублёў, напрыклад, у суседнім боксе яны знайшлі падобны тавар, крыху таннейшы, але не такі якасны (мы прадым тавары фабрычныя рэчы), прычым, выбраў зусім не так добра сядзіцца па фігуры. Я ў такім разе толькі разводжу рукамі, маўлю, вам наскоі. Я ўвогуле стала тут ужо не толькі псіхалагам, але і філосафам.

Між іншым, глядзячыцца на выхадны дзень, гандаль у нас не ладуецца. У суседніх боксах — тая ж гісторыя. Нават спартыўнае адзенне мала цікавіць рэдкіх пакупніц, хоць менавіта гэты тавар лічыцца самым хадзавым, незалежна ад часу года, быццам бы ўсё разам кінуліся займацца спортам. Добра раскруціцца таксама і мужчынскае адзенне. На першае, у адрозненне ад жаночага, мужчынскае адзенне сустракаецца на нашых рынках намянога рэдзёй. А па-другое, мужчыны ідуць мэтаанакіравана менавіта па пакупку, а не на прагулку. А самая нудная справа — гандляваць абуткам: вельмі часта пакупнікі вяртаюць абутак з дэфектам назад. З «падкаваным» спажывучым прадаўцы, як правіла, не спрачаюцца, а ад найбуйнага спрабуюць пазабіцца. Ці замест вяртання грошай прапаноўвае рамонт. Многія падажваюцца. Самыя нахабныя гаспадары падстрахоўваюцца яшчэ ў момант ажыццяўлення пакупкі: маўлюй, у выпадку вывўлення дэфекту — рамонт за наш кошт. Хоць у адвядзенай на з'яўляецца ворагам №1 для прадаўцоў, дзят гэта так званы «экскорт» — сяброўкі, бой-фрайдзі ці супругі.

Самыя бойкі ў плане гандлю — пятніца, субота і нядзеля да апоўдні. Самы прыбытковы месяц — снежань. А «мёртвы сезон» — гэта летні час. Увогуле, прадаўцы як ніхто «адчуваюцца» да надвор'я. Як можна гандляваць летнім таварам, калі лета сёлета наступіла напрыканцы чэрвеня? Але ўжо ў першы спокотны дзень пакупнікі пацягнуліся на рынкі. Восень затрымлівалася — зноў бяда, бо ўвесь асартымент быў завезены яшчэ напрыканцы жніўня. У спокотны дні наўрад ці хто вырашыцца нацягнуць на вільготнае цела штаны. А ў дажлівае надвор'е многія адпалкуюць свой паход па новым гадзёрэбам.

Самыя бойкі ў плане гандлю — пятніца, субота і нядзеля да апоўдні. Самы прыбытковы месяц — снежань. А «мёртвы сезон» — гэта летні час. Увогуле, прадаўцы як ніхто «адчуваюцца» да надвор'я. Як можна гандляваць летнім таварам, калі лета сёлета наступіла напрыканцы чэрвеня? Але ўжо ў першы спокотны дзень пакупнікі пацягнуліся на рынкі. Восень затрымлівалася — зноў бяда, бо ўвесь асартымент быў завезены яшчэ напрыканцы жніўня. У спокотны дні наўрад ці хто вырашыцца нацягнуць на вільготнае цела штаны. А ў дажлівае надвор'е многія адпалкуюць свой паход па новым гадзёрэбам.

Надзея НІКАЛАЕВА.

Тэрмін прыняцця рашэння аб высяленні даўжнікоў паслуг ЖКГ плануецца скараціць у Мінску да чатырох месяцаў

У Мінску неабходна зрабіць больш жорсткімі меры ў дачыненні да даўжнікоў за жыллёва-камунальныя паслугі. Аб гэтым паведаміў генеральны дырэктар ДА «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка» Віктар Вараб'ёў на апераўтыўнай нарадзе ў мёрці.

У прыватнасці, сталічная ЖКГ прапаноўвае скараціць тэрмін прыняцця рашэння аб высяленні даўжнікоў з 6 месяцаў да 4. Паводле яго даных, цяпер патрэбнаваная запэўчанасць насельніцтва складае Вр5,8 млрд. Свесчасова не аплатаюць паслуг ЖКГ жылліцы больш за 38 тысяч кватэр, што складае каля 7 працэнтаў іх агульнай колькасці. З пачатку года ў горадзе пададзены 103 іскі на высяленне гора-жылцоў. Паводле слоў Віктара Вараб'ёва, людзі не

адчуваюць адказнасці, накопляюць запэўчанасць, пагашэнне якой затым становіцца праблемай. Паспўсненне жылцоў па аплатае дагоў спецыялісты звязваюць з немагчымым заканадаўча прымяняць больш сур'ёзныя санкцыі, чым натуральныя надліс. Камунальныя службы, заклікаючы да сумленна жылцоў, толькі трымаць час, упэўняючы гандлёўцаў. Так, спачатку ідуць лісьмовыя папярэджанні, званкі, неведанні даўжнікоў. Праз два месяцы рытуецца натарыяльны надліс. Фактычна тры месяцы нельга прымяняць рашучы меры.

Пасля афармлення натарыяльнага надліссу можа прайсці год, бо камунальныя службы ўлічваюць розныя жыццёвыя абставіны жылцоў. У ДА «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка» лічаць, што тэрмін прыняцця рашэння аб высяленні даўжнікоў трэба скараціць да 4 месяцаў. Менавіта пасля гэтага перыяду павінны паддавацца іскі у суд. Дасюдова дзеньні паказваюць, што калі чалавек ведае аб намерах камунальных службаў прыняць у дачыненні да яго меры аж да высялення, то ён пачынае разгаварваць больш сур'ёзна. Аналізуючы праблему, старшыня Мінгарвыканкама Міхаіл Паўлю паказаў недапушчальна суму патрэбнаванай запэўчанасці насельніцтва за паслугі ЖКГ, якая ўтварылася ў горадзе. «За тавы грошы можна ўзяць дзіцьці садок пакупніц», — раскрытыкаваў даўжнікоў мэр сталіцы. «Мінская гарадская жыллёвая гаспадарка» праз тыдзень падаць распарадчаньня меры на разгляд у Мінгарвыканкам.

Аксана ШЫКУЦЬ, БЕЛТА.

Спорт-тайм

Беларусы — 22-я ў агульнамедальным заліку

Чацвёртае «золата» для беларусаў на Паралімпіядзе ў Пекіне заваяваў наш велатандэз Ірына Фядова — Алена Драздова. Дзвучыты не пакуліны медальцынкі ніжэй шаўцаў у індывідуальнай шашэйнай гонцы. Сяброўраны наперад Паралімпіядае заваявала ў штурханні ядра Тамара Сівакова, якая паспала снарад на 12,13 м. Пераможцаў стала гаспадыня спарторніцтва Тан Хунся. Яшчэ адзін сяброўраны медаль у скарбонку беларусаў прынесла лёгкаатлетка Волга Зінкевіч. У скачках у даўжыню яна прызямліла на аднаціці 5,81 і заняла другое месца. Першыствавала ў гэтай дысцыпліне украінка Аксана Зубоўская, якой скарыўся сусветны рэкорд — 6 м 28 см. Чаргова медаль заваяваў і пільвец Уладзімір Іозаў. Дыстанцыю 100 м брасам ён пераадолеў трэйчым — 1.08,90. Такім чынам, у скарбонцы зборнай Беларусі на Паралімпіядзе гульняў наліч 11 узнагарод. 4 залатых, 6 сярбярных і адна бронзавая, а таксама 22-е месца ў агульнакамандным заліку. Лідзюцьці гаспадары спарторніцтва, у актыве якіх 159 узнагарод: 63 залатых, 54 сярбярных і 42 бронзавыя.

БАТЭ вярнуў лідарства

Футбалісты барысаўскага БАТЭ вярнулі сабе лідарства ў чэмпіянаце Беларусі. 13 верасня чэмпіённы выйграў у гасцяў у наваполацкага «Нафтан» з лікам 2:1. У другім матчы 22-га тура «Смагронь» і магілёўскі «Савіт» згулялі ўнічыю 0:0. Мірам разшліся гродзенскі «Нёман» і сталічны МТЗ-РІПА — 1:1. Другую перамогу ў чэмпіянаце святкавала ждановіцкая «Дарыда» — 1:0 у падымку ў «Віцебскам», з такім жа лікам скончыўся матч «Тарпеда» (Жодзіна) — «Дынама» (Мінск) на карысць мінчан. «Днепр» дома перамог брасцкае «Дынама» (2:1), мікашэвіцкі «Граніт» — наступіў (0:1) сталічнаму «Лакаматыў», «Шахцёр» у гасцяў разграміў «Гомель» — 6:2.

«Хімвалакно» лідзіруе ў экстралізе

14 верасня адбыліся матчы 3-га тура Адкрытага чэмпіяната Беларусі па хакеі ў экстралізе. «Юнацтва» (Мінск) — «Керамін» (Мінск) — 3:1; «Металург» (Лепель) — «Гомель» — 3:2; «Хімвалакно» (Магілёў) — «Шыньнік» (Баўрыш) — 4:1; «АСК-Агра» — «Металург» (Жлобін) — 3:4; «Брэст» — «Хімік-СКА» (Наваполацк) — 3:7; «Нёман» (Гродна) — «Віцебск» — 0:1. Учора ўвечары прайшоў яшчэ адзін падымак: «Латгале» (Даўгапіліс) — «Рыга-2000».

Краўчанка выйграў турнір у Францыі

Сяброўраны прэзёр Алімпіяды ў Пекіне беларускі шматборца Андры Краўчанка стаў пераможцам міжнароднага лёгкаатлеттычнага турніру ў французскім Талансе. У саперніцтвае дзясціборцаў ён набраў 8312 ачкоў. Бліжэйшага праспелдальніка прадстаўніка Ямайкі Морыса Сміта беларус апрадзёў на 92 балы.

«Дынама» буйна прайграла ў КХЛ

Буйным паражэннем з лікам 0:5 завяршыўся для мінскага «Дынама» матч чэмпіянатаў Кантынентальнай хакейнай лігі супраць ніжагародскага «Тарпеда». Гульня прайшла 13 верасня на пляцоўцы сталічнага Палаца спорту ў прысутнасці 2000 глядачоў (умяшлянасць 3500). Гэта паражэнне стала для «Дынама» самым буйным за час выступлення ў КХЛ. Напярэдадні мінчане прайгралі дома міншчанскаму «Атланту» — 1:4. 13 верасня адбыліся яшчэ два матчы з узелам камандаў дзвйізёну Баброва: «Лакаматыў» (Яраслаў) — «Металург» (Новакунецк) — 5:3; «Поўначсталь» (Чарапавец) — «Аму» (Хабаровск) — 3:2 (па булітах). Становіцца камандаў: «Атлант» (Мышчын) — 13 ачкоў (5 гульняў, розніца шайбаў 17-10); «Салават Юлаеў» (Уфа) — 12 (4; 17-5); «Металург» — 10 (6; 27-10); «Спартак» (Масква) — 7 (5; 20-19); «Дынама» (Мінск) — 5 (6; 10-20); Поўначсталь — 4 (5; 12-19). У агульнай табліцы «Атлант» займае першае месца, «Салават Юлаеў» — пятае, «Металург» — шостае, «Спартак» — 12-е, «Дынама» (Мінск) — 20-е, «Поўначсталь» — 22-е.

Аляксандр Глеб траўмаваўся

Паўбаронца зборнай Беларусі і іспанскай «Барселона» Аляксандр Глеб выйбў са строю на тэрмін ад трох да чатырох тыдняў, паведамляе АР. Напярэдадні ў матчы 2-га тура чэмпіяната Іспаніі супраць «Расігна» (1:1) ў адзінобстве з абаронцам сантандарскага Пабла Пільяескам ён атрымаў траўму левай шыякаляты і быў заменены ўжо на 38-й хвіліне падымку. Хутэй за ўсё, наш сьвайчынні прапусціць чатыры сусветныя нацыянальнага першыства Іспаніі і дзве гульні Лігі чэмпіяноў.

Валеябалісткі ў фінале чэмпіяната Еўропы

Жаночая зборная Беларусі па валеяболе другі раз запар прабілася ў фінальную стадыю чэмпіяната Еўропы. Напярэдадні на выездзе ў стыкавым матчы ў адказ падлапечныя Віктара Ганчарова нанеслі паражэнне камандзе Славеніі — 3:0. Тыднем раней, у Магілёве, нашы сьвайчынніцы таксама святавалі перамогу над саперніцамі — 3:1. Вышаральна частка кантынентальнага першства адубдзецца восенню 2009 года ў Польшчы.

Крыўшэнку шукаюць замену?

Футбольны клуб «Дынама» (Мінск), выжыны нечаканымі трэнерскімі ракіроўкам, хутэй за ўсё, зноў на парозе гоманска пераходу. У нядзелю на матчы паміж жодзініцкім «Тарпеда» і сталічным «Беларытнікам» прысутніць вядомы сербскі спецыяліст 55-гадовы Славабол Мусліл. У свой час трэнер узначальваў французскія «Брэст», «Ланс», «Бардо», «Ле Ман», сафійскі «Леўскі», белградскія «Црвена Звезда», белгііскі «Лакерэн». Каманды пад яго кіраўніцтвам становіліся чэмпі-

Абзац

■ Першыя ў Беларусі сучасныя комплексы-робаты ступілі на узбудванне спецыялістаў СВК «Сакалоўшчына» Верхнядзвінскага раёна. Робатызаваныя комплексы вытворчасці галадскай фірмы «Лілі» усталяваныя на мадэрнізаванай малочнававарнай ферме «Лаўрукі». Азіні комплекс разлічаны на 70 кароў, пры гэтым яго абслугоўванне ажыццяўляе адзін аператар. Пад кантролем робата адбываецца не толькі падрыхтоўка і працэс даення, але і кантроль за якасцю малака, фізіялагічным станам жывёл, іншым, у тым ліку найбольш працаёмкія працэсы (напрыклад, выдаленне гною). У «Бавяжкі» комплекс уваходзіць таксама аналіз рацыёну кожнай жывёліны, разлік неабходных кармавых дадаткаў і шэраг іншых функцый. Ужо ў 2009 годзе ў цэлым на Віцебшчыне плануецца абсталяваць такімі робатамі 10 фермаў, разлічаныя на 1 тыс. гадоў кожна.

■ Кітайскія ўлады эвакуавалі каля 460 тысяч жыхароў усходняга ўзбярэжжа краіны з-за набліжэння трапічнага шторму Сінлаку, які раней учыніў шмат шкоды тэрыторыі Тайваня. Наглядзячы на тое, што яго сіла аслабла на шляху да кітайскага ўзбярэжжа, прагназуецца вецер сілай 126 кіламетраў у гадзіну, вельмі высокая хвалі, затопленне прыбярэжных тэрыторый і апоўдні. У парты правінцы Фуцянь ужо вярнуліся каля 30 тысяч рыбаловых суднаў. На Тайвані, праз тэрыторыю якога Сінлаку прайшоў у мінулыя выхадныя, 13 чалавек былі паранены і каля 130 тысяч дамоў засталіся без электразабеспячэння.

■ Наступствы ўрагану «Айк» на поўдні ЗША абдуцяцца страхавым кампаніям прыкладна ў \$15 млрд, паведамляе кампанія, якая дапамагае страхавальнікам дакладней вызначыць памер выплат па палісах. Цяпер «Айк» аслаб да трапічнага шторму. Напярэдадні ён выкінуў затопленні і разбуранні ў Тэхасе і Луізіяне, без электраэнергіі засталіся больш за 2,5 млн чалавек, спыненая праца 14 нафтапрадучоўчых прадпрыемстваў.

■ Колькасць жыхароў Японіі, узрост якіх пераваліў за стагоддзе, дасягнула новай рэкорднай адзнакі. На дзядзены момант у краіне пражываюць 36 276 чалавек ва ўзросце больш за сто гадоў, 86 працэнтаў з іх — жанчыны. За апошнія шэсць гадоў колькасць стагодковых японцаў і японак павялічылася больш чым удвая. Па аднаках САЭ, пры захаванні бгучай тэндэнцыі, да 2050 года іх стане каля 1 мільёна, а іх сацыяльна-і медыцынскае абслугоўванне можа легчы непаспільным цяжарам на бюджэт краіны.

■ У Камсамольску-на-Амуры для затрымання п'янага кіроўцы, які спрабаваў уцячы ад супрацоўнікаў ДІБДР, інспектарам давялося 32 разы страляць на паражэнне. Вадзіцель аўтамабіля Nissan, які знаходзіўся ў стане алкагольнага ап'янення, спрабаваў сваёйца ад прааследавання. Для яго затрымання інспектары вырабілі 32 стрэлы (чатыры абымы) з табельных пісталетаў Макарава па колах машыны. У выніку парашуальнік атрымаў раненні і быў шпіталізаваны.

■ У «дзень трох вясмёрка» — восмага жніўня 2008 года — у краіне была зарэгістраваная рэкордная колькасць шлобаў — больш як 1800. Лідарам на заключных у гэты дзень шлобах стаў Мінск: сталічныя ЗАГСы правалі больш за 320 шлобамоній, з іх найвялікшая колькасць — на 39 пар уступілі ў шлоб у ЗАГСФ Фрунзенскага і Цэнтральнага раёнаў Мінска. У Мінскай і Гомельскай абласцях у гэты дзень зарэгістравана больш як 300 шлобаў у кожнай вобласці, 276 пар узлілі шлоб у Віцебскай вобласці, 226 — у Гродзенскай і 181 — у Браскай абласцях.

Поўны абзац

Хутар унука генерала Уласіка

ГАСПАДАРЫ З НОВАЙ ВАДВЫ АДРАДЖАЮЦЬ СЯЛЯНСКУЮ ГОДНАСЦЬ

Аляксандра Уласіка добра ведаюць не толькі ў Шклоўскім раёне, дзе ён гаспадарыць. За парадамі да фермера звяртаюцца многія калегі-прыватнікі і спецыялісты з сельгаспаператываў. «Трэба ўсё рабіць добрасумленна, каб людзі з цябе не смяліся», — кажа Уласік. Такага меркавання Аляксандр Уладзіміравіч заўсёды прытрымліваўся. Мабыць таму і справа ў яго ладыцца, хоць і пачаў разгортвацца на зямлі без усялякіх крадыві. Цяпер фермерскага гаспадарка сапраўды працуе як гадзіннік — прыёмам паглядзець.

У ПРывАТНІКІ — БЕЗ АПЛАДЫСМЕНТАЎ

На Шклоўшчыну Уласік прыехаў дваццаць чатыры гады таму. Сам родам з вёскі Парэчча Слонімскага раёна — там скончыў школу. Адвучыўся ў Жыровіцкім саўгасе-тэхнікуме. Пайшоў у войска, а як звольніўся, то ўладкаваўся ў калгас. Спачатку працаваў на Гродзеншчыне, а пасля, як казаў, «жонка перацягнула» ў сваё роднае мястэчка, у Шклоўскі раён. І з 1984 года Аляксандр Уладзіміравіч у калгасе «Заря». Займаўся пераважна інжынернай справай — быў спецыялістам па сельгасмашынах, загадчыкам майстэрняў, праз пэўны час дайшоў нават да пасадзі намесніка старшыні гаспадаркі.

На працягу дзесяці гадоў фермерскага гаспадарка трымалася выключна на членах сям'і — ніводнага наёмнага работніка, з усім спраўляліся самастойна. Старэйшы сын добра засвоіў «зямельную навуку» і калі настала пара выбару прафесіі, доўга не задумваўся. Віталь паступіў у Горацкую сельгасгаспадарчую акадэмію, стаў дыпламаваным інжынерам-механікам. Пасля службы ў войску прыйшоў працаваць да бацькоў у фермерскую гаспадарку. Хлопец адказаў за тэхніку, выконвае большасць работ на палетках. Гэта вельмі таленавіты чалавек, напэўна, адзін з лепшых спецыялістаў у раёне. Другі сын Дзмітрый цяпер вучыцца заочна ў Магілёўскім педінстытуце на эканаміста. Бацькі не губляюць надзеі, што ў бліжэйшы час і малодшы актыўна далучыцца да сямейнай справы.

НОВОШТА КАПІРАВАЦЬ КАЛГАС?

Спачатку 14 гектараў, пасля 60, 115, 180, 250... Цяпер фермерская гаспадарка «Уласік» апрацоўвае 326 га ворыва. Даволі вялікі «кавалек», асабліва калі мець на ўвазе, што ўвесь штат прыватнага сельгаспрадпрыемства складаецца з шасці чалавек. Тры гады таму Уласік узліў да сябе першага наёмнага работніка, а пасля яшчэ дваіх. Гэта жыхары бліжэйшай вёскі, іх штодзень прывозыць на работу, і пасля адвояць дадому. Ніякіх «аўралаў» і распардаў працоўнага дня ў прыватніка не здарэўся. Нават падчас сяўбы, жніва. Смачнае харчаванне работнікаў — заўсёды нішкі класіфікацыі.

Умовы аказаліся сапраўды экстрэмальныя: фермерскую гаспадарку «Уласік» зарэгістравалі ў красавіку 1995 года, якраз падчас сяўбы. Ні тэхнікі, ні насення, ні ўгнаенняў у прыватніка тады не было. Давялося ўсё пачынаць. Як з горчыху кажа фермер, «пасеяў ячмень па ячменю, бо нічога іншага не знайшлось». Жонка Тамара Іванавна працавала бібліятэкарам і атрымлівала 110 рублёў у месяц. На гэтыя грошы сям'я Уласікаў прахрыла год. Двое сыноў тады ў школу хадылі, старэйшы Віталь вучыўся ў дзясятніцкай калі. Калі завяршылі лічыво, то бацька па аб'ёме набыў невялікі трактар за вялікія па тры часы грошы — 2 тысячы долараў. Віталь пачаў асвойваць тэхніку.

— Мы дапамагалі адно аднаму, трымаліся разам, — кажа Тамара Уласік. — Было вельмі цяжка, але разумелі, што працуем на сябе, і гэта, здаецца, давала сілаў.

Па гаспадарчых справах Аляксандра УЛАСІКА часта суправаджае яго ўнучка Яна...

браў многія аргументы проста з металалому. А Віталь Аляксандравіч увес тэхпарк класіфікацыя даглядае, свечасова рамонтую. Дарчы, за кожным работнікам у гаспадарцы замацавана тая ці іншая тэхніка. У залежнасці ад яе стану чалавеку выплачваецца надбавка (да 30 працэнтаў заробку) альбо адпаведна змяняецца ўзровень аплаты працы. Прычым тэхніка правяралася незалежна ад сезона і неабходна яе выкарыстання. Пагадзіцеся, вельмі правільны падыход. У такім разе простаіваць па прычыне «пазлапанавых» паломак не прыйдзецца.

Цяпер Уласік займаецца выключна збожжавымі, сярэд які перавагу аддае пшаніцы. Культурна няпростая, аднак цікавая, ды і даход прыносіць нядрэнны. Яе прадаюць па 712 тысяч рублёў за тону. Прычым уся пшаніца ў прыватніка прымаецца як харчовая, а не фуражная. Адпаведна, прыбытак большы атрымліваецца. З рэалізацыі апошнім часам ніякіх праблем не ўзнікае — тэлефануюць і з птушкарфабрык, і з буйных жывёлагадоўчых комплексаў. Нават авансам увесну грошы працяваюць — у залік будучыя паставы. Так што была б прадукцыя, а пакупнік заўсёды знайдзецца.

Праўда, і ва ўмовах такой спрыяльнай рынкавай кан'юнктуры Аляксандр Уладзіміравіч аддае перавагу дзяржзаказу. У такім разе фермер гарантавана рэалізуе пэўную колькасць той жа пшаніцы. Калі прадаць запланаваныя аб'ёмы, то магчыма, папрасіць адгрукціць яшчэ. Так што дзяржава для прыватніка — надзейны партнёр.

Шчыра фермер вырошчвае грэчку. Гэтая культура не так шчырока распаўсюджаная, а на палетках прыватніка пад яе адвядзена аж 80 гектараў — чвэрць усёй плошчы. Аляксандр Уладзіміравіч лічыць, што грэчка — нядрэнны варыянт. І тлумачыць свой выбар тым, што траты адносна невялікія. На вырошчванне пшаніцы патрабавецца удвая больш сродкаў. Такім чынам, за кошт грэчкі такі

... а ве стрыччы прапрадзед Мікалай УЛАСІК з'яўляецца цем генералісімуса Сталіна

дэсбаланс можна ліквідаваць. Пры гэтым рэалізацыя яна выключна для рэспубліканскіх дзяржаўных патрабав, перавозка бясплатная — толькі заказвай машыну. Была магчымасць працаваць на іншых умовах: здаваць сыравіну і атрымліваць за завода гатовую прадукцыю, а пасля яе прадаваць. Ці набыць, да прыкладу, крупадзёрку і наладзіць уласную перапрацоўку. Уласік прааналізаваў усё варыянты і выбраў самы выгадны — дзяржзаказ.

ФЕРМЕРСКІ «ХОЛДЫНГ»

Калі інжынерную справу Аляксандр Уладзіміравіч ведаў вельмі добра, то аграрнікам прыйшлося вучыцца. Прыватнік чытае шмат спецыяльнай літаратуры, аднак, бадай, самы лепшы падручнік — практыка. Структура пасяўных плошчаў, якая існуе зараз, не ўзнікла адразу. Усё прыйшло з вопытам. Уласік заўсёды імкнецца працаваць па тэхналогіі, паколькі лічыць, што усё адпаведна проста зніжэць ураджай. І прыводзіць прыклад.

— Апошнія пяць гадоў займаюся вырошчваннем лубіну, — кажа фермер. — Надзвычай каштоўная кармавая культура. Аднак не менш карысная, калі папярэднік у севазвароце. Калі пасля лубіну пасеяць пшаніцу, па навуцы правесці увес комплекс агратэхнічных работ, то ураджайнасць незалежна ад умоў надвор'я будзе не меншая, чым паўсотні цэнтнераў з гектара. Да нашага суглінку гэта нямаля. Пшаніца ў мяне вырастае добрая, суседзі-фермеры прыязджаюць па насенне.

Ва Уласіка хоць і не спецыялізаваная гаспадарка, аднак зарэгістравана ў раённай насенняводчай інспекцыі. Таму на зерне вылісваюцца ўсе неабходныя дакументы. Ды і нават без папер можна сказаць, што насенне добрае — па палетках відаць. Некалі Аляксандр Уладзіміравіч займаўся і жывёлагадоўляй — трымаў каля 80 свіней. Думаў пашырацца і нават зрабіў праект рэканструкцыі закінутага кароўніка пад свінаферму. Аднак абследаванне будынка паказала яго ненадзейнасць. Прыватнік знайшоў больш рацыянальнае прымяненне ўласным сродкам — увесў дыхтоўнае памяшканне для захоўвання збожжа. Тут жа ўстаноўлена падлогаваа сушылка з цеплагенератарам, які працуе на дрывах. Уласік падлічыў, што выдаткі на будаўніцтва сховішча акупляцца даволі хутка.

А вось развіццё свінагадоўлі пакуль застаецца толькі ў планах. «Калі б знайсці добрую сям'ю, якая б даглядала жывёлу, то і жылём бы забяспечыў. У СВК ёсць некалькі недабудаваных домікаў, іх гаспадарка гатовая перадаць», — кажа прыватнік. Так што ўсе ахвотныя могуць звяртацца з прапановамі. Таксама сярэд магчымых праектаў — стварэнне «холдынга» з некалькіх фермерскіх гаспадарак. Такое аб'яднанне магло б займацца той жа жывёлагадоўляй ці, да прыкладу, вырошчваннем і перапрацоўкай агародніны, бульбы. Зямля ў Аляксандра Уладзіміравіча знаходзіцца ў самай шты на ўсёй глыбінцы — 30 кіламетраў да Шклова, столькі ж да Магілёва. Таму «транспартнае плячэ» даволі доўгае для яго атрымліваецца.

ЦЕЛАХОУЎНІК №1

У вёску Новая Вадва сям'я Уласікаў пераехала амаль адразу пасля таго, як сталі фермерамі. Дагэтуль жылі ў Старой Вадве ў службовым доме. Набылі «фінскі домик» у перасяленцы і пачалі асвойваць новае месца. Сто гадоў таму ў Новай Вадзе дзейнічалі вядзеныя мясца, а непадалёк быў мянтэк. Цяпер тут засталася толькі сям'я фермераў — сапраўдны хутар.

— Амаль заўсім як прадзед абудлаваўся — ён меў колькі дзесяцінаў зямлі. Усё толькі апрацоўвалі яе без наёмных работнікаў, сям'я была вялікая, спраўляліся, — кажа Аляксандр Уласік. — У дзедка ўжо сваёй зямлі не было. Бацька працаваў шафэрам у калгасе, а маці на ферме.

А стрыччы дзед фермера з Новай Вадвы — той самы Мікалай Сідаравіч Уласік, кіраўнік аховы Сталіна! Нарадзіўся «це-

Тэлесеткі НА КІПР ПРывІВЯЗУЦЬ «СЭРЦА БЕЛАРУСІ»

У пятніцу вечарам завяршыўся Рэспубліканскі дзіцячы конкурс «Песня для Еўрабачання». Пасля фінальнага гала-канцэрта стала вядома, хто ж прадставіць Беларусь 22 лістапада на міжнародным дзіцячым песенным конкурсе «Еўрабачанне» ў горадзе Лімасол (Кіпр). Гэта права атрымала дзевянога трыя — Дар'я Надзіна, Аліна Малаі і Карына Жуковіч — з песняй «Сэрца Беларусі». Менавіта гэты нумар паставілі пры галасаванні на першае месца гледчых 3 з 7 рэгіёнаў краіны і прафесійнае журы.

Не ведаю, хто як, а я асабіста практычна не сумнявалася ў выніку. І не толькі таму, што трыя сама па сабе выдзяляцца сярэд іншых канкурсантаў — сольных выканаўцаў. Проста калі за справу бярыцца мастацкі кіраўнік Нацыянальнага цэнтра музычнага мастацтва імя У. Мулявіна, заслужаны дзеяч культуры Беларусі Святлана Стацэнка, — гэта заўжды снайперскі стрэл у яблык. У эстрадным асяроддзі пагаворваюць, што ў методыцы Святланы Адамюны ёсць нейкі сакрэт... Дазваніўшыся да педагога дзвучат з віншаваннямі, мы перапыталіся — што, і прадаўцець?

— Сакрэт насамрэч адзін — трэба любіць тое, чым займаешся, — перакананая Святлана Стацэнка. — Я вельмі люблю сваю работу і сваіх дзвечай — і родных, і ўвогуле ўсіх вучняў. Ну і яшчэ патрэбны прафесіяналізм, разуменне асаблівасцяў кожнага дзіцяці.

— Працаваць з трыя вельмі складанай ці працэі, чым з салістам?

— З аднаго боку, саліст бярэ на сябе ўсю адказнасць на сцэне — ён не можа нават, прабачце, каўтуць сліну, бо гэта будзе адразу заўважана. Таму з трыя працэі — пакуль адзін выканаўца пераводзіць дыханы, іншыя спяваюць. З другога боку — саліст можа давольніць сабе зрабіць крок налева, крок направа, а ў калектыве неабходна сінхронізацыя рухаў, і калі нехта заявляецца альбо здымаецца — усё, рытм збіты. Ну і, натуральна, складана навучыць усіх траіх спяваць чысненка, роўненка, ва ўнісон. Калі чалавек хвалюецца, у яго голас крыху дрывіць. Увечце, калі ён будзе дрывіць ва ўсіх трыя — складзецца адчуванне, што выканаўцы фальшывыя. Вос з гэтым будзем працаваць.

Што адметна — і 11-гадовай мінчанка Даша, і 12-гадова Аліна (з Івацэвічаў) і Карына (з Баранавічаў) займаюцца ў Нацыянальным цэнтры музычнага мастацтва ў Кіпрі. У кожнай з плячмына ёсць вопыт удзелу — і перамога — ў міжнародных конкурсах. Злучыць іх у трыя прымудала сама Святлана Стацэнка — толькі на час «Еўрабачання». І ў гэтым ёсць рэзон. Прыгадыцця: за час удзелу Беларусі ў міжнародным конкурсе (з 2003 года) нашу краіну прадставілі толькі салісты, пачынаючы ад Волеры Сацкоў да Аляксея Жыгалюкава. «Я не хачу, каб у дачыненні да Беларусаў склаўся адчуванне аднабаковасці», — тлумачыць Святлана Адамуна. Тым больш, пераход да калектыўнай працы адбыўся без праблем — дзвучатны практычна аднагоду, да таго ж добрая сяброўкі. Аліне педагог называе самай баявой, Даша (дарчы, яна аўтар конкурснай песні «Сэрца Беларусі») — больш сарамлівай, Карына — вытрыманай. Але ад усіх патрабав адпаведнай адказнасці і адданасці ў рабоце. Яна, дарчы, будзе вядома адной з вядомых у вышнім рытме. «Ніякіх гонак не будзе, улічваючы асаблівасці дзіцячых псіхалогіі, каб не нагнаць на дзвучат празмернага страху», — падкрэслівае Святлана Стацэнка. — Яны і без таго нерушліва. Прапрацуюць тыя месяцы, дзе былі памылкі, дзе штосці не атрымалася. Калі ўдасца, хачелася б «кабачкаць» выступленне перад гледзцамі на розных канцэртах. Увогуле, я настраіваю дзвучат на тое, што «Еўрабачанне» — гэта проста яшчэ адзін конкурс, і вядучы на любым канцэрце, дзе любяга гледца працаваць шчыра і аднаму. Менавіта такое выступленне дзвучатам трэба будзе падрыхтаваць да 22 лістапада, калі на Кіпры на дзіцячым «Еўрабачанні-2008» збяруцца юныя выканаўцы з 16 краін свету.

Нагадаем, у актыўны выканаўца Святланы Стацэнка ўжо ёсць першае і другое месца на дзіцячым «Еўрабачанні» — у 2005 годзе ў Ксеніі Сітнік і ў 2006 годзе ў Андрэя Кучына адпаведна. Летась яшчэ адну перамогу прынес Беларусі Аляксей Жыгалюкавіч (выхвацены спявачкі Волеры Вронскай).

Вікторыя ЦЕЛЯШУК.

36,6° АЗБУКА ЖЫЦЦЯ

ЗДароўе і доўгажыцарства залежаць ад спакою ў душы і пачуцця задовольнення сабой і светам

Валянцін ТАРАНАЎ — горацкі біяэнергетар, з якім чытачы ўжо сустракаліся на старонках «Звязды». Ён працуе кіраўніком раённага аддзялення аднаго з банкаў, але мае цікавае хобі. Валянцін Мікалаевіч атрымаў знахарскія здольнасці ў спадчыну ад дзеда, ды як доўга адкаваны і цікаўны да ўсяго новага чалавек, дапоўніў іх сучаснымі ведамі.

еца прыбіральна на вуліцы...

Так, інфармацыя стварае чалавека. Але калі яна празмерная і негатыўная, яна разбурае. Гэта цяпер праблема сусветнага маштабу: што рабіць з інфармацыйнай нагрукай, якая павялічваецца ў разы кожнае дзесяцігоддзе? Чалавек не можа адаптавацца да гэтай нагрукі: фізіялагічныя магчымасці не паспяваюць за аб'ёмам інфармацыі. Таму мы вырачаны на стомленасць, меланхолію, дэпрэсію, глыбокую тугу.

У такіх умовах вельмі важна правільна адпачываць. Лепшыя клінікі Еўропы — напрыклад, у швейцарскіх Альпах — пачынаюць з таго, што ізаляюць чалавека ад інфармацыі. Яго пазбавіваюць усіх сродкаў інфармацыі — ад тэлевізара да мабільніка. Чалавек ходзіць і глядзіць, як лятаюць пчолы і поўзаюць мурашкі, і на рэальнае жыццё паступова пачынае глядзець іншымі вачыма. Думаць, у чым сэнс жыцця і навошта ён жыве. Там цэлы комплекс — харчаванне, сон, фітэрапія, але мэта адна — разгрукціць сямдомасць, пачыніць яе ад негатыўных думак, пазбавіцца псіхасмацыйнай стамленасці. Навучыцца радавацца таму, чаму трэба радавацца.

— Не думаю, што ў большасці беларусаў ёсць магчымасць наведваць швейцарскія клінікі.

— Так. Але, як кажуць, свой Парыж можна зрабіць з любога глыбога кутка. І можна жыць на сапраўдных Елісейскіх палях і быць шчаслівым і нікому не патрэбным чалавекам. А якасць адпачывання залежыць ад унутранага стану і настрою чалавека.

Магчыма сабе інфармацыйна ізаляваць ад свету ў любой беларускай вёсцы. Хоць, безумоўна, сэрвіс на ўзроўні айчыннага аграпрэмізму адстае ад еўрапейскіх стандартаў.

— Дык можа і папулярнасць замежных курортаў — не проста мода, але і імкненне да камфорту. Не ўсім падаба-

працягваць грузіць сябе і тых, хто побач, на працягу чарговага дня...

— Няўжо нашы стогны і скаргі так уплываюць на рэальнае жыццё?

— Як пісаў пазт, нават ліст, які падае, прымушае мігчыць далёку зорку. У гэтым свеце, яго энергаінфармацыйным полі ўсё ўзаемазвяззанае.

Вось вам іншы прыклад. Амерыканскія вучоныя зрабілі даследаванне. У хворых, якіх назіралі праз вокны на прыроду, хутчэй зацываліся раны, чым у тых, хто глядзеў на аўтастану. Нават такая дробязь уплывае на здароўе чалавека.

— Калі існуе такая складаная залежнасць чалавека ад усцяго, як тады жыць і паводзіць сябе, каб захаваць здароўе і прыжыць доўга?

— Са спакоям і любоўю ў душы, з радасцю. Калі няма такога ўнутранага стану, то ідэальнае харчаванне ці здаровы лад жыцця дадуць толькі нязначную карэкцыю. Асновай, якая робіць чалавека здаровым і дазваляе працяжыць доўгае жыццё, з'яўляецца пачуццё глыбокага задовольнення — сабой і навакольным светам.

Гэты стан залежыць ад таго, як мы бачым гэты свет, чаму радземся і з гэтай нагоды сумуем. Ці не здаралася ў вас так, што лямбда спілэў, крычым «Ратуіце!» і пасля аказваецца, што гэта быў падарунк лёсу?

— Ва ўсякім разе, не такая бяда, пра якую трэба было столькі гаварыць. Так часта здаецца...

— Вось на гэтым трымаецца папулярныя псіхалогіі. Трэба раскласці прычыны пакутаў на складнікі, і паступова убачыць, што вядзеныя снежны ком ператварыўся ў малосенякае зярнятка, якое ляжыць недзе ў кучочку і нічога не робіць дрэннага... А мы тут прама ўбіваемся.

Трэба памятаць, што доўгае глыбокае напружанне сістэмы прыводзіць да разбурэння гэтай сістэмы. Калі ўжо няма прычыны для хвалевання, трэба расслабіцца і прыходзіць у камфорты стан.

— Мы, можа, і не ўмеем гэтка рабіць. Страхі і трывогі — пастаянны спадарожнікі сучаснага чалавека.

— Так, вірусы з камп'ютараў мы навучыліся выдаліць, а са

свядомасці — не ўмеём. Трэба з дзвечыства вучыцца правільным паводзінам у асяроддзі жыварства. Вучыцца жыць камфартна: як харчавання, як думаць, як рухацца, як даглядаць сябе, як адпачываць...

— Давяйце правядзём першы ўрок па актуальнай тэме: «Як выжыць у вясенска-зімовы перыяд».

— Усе ведаюць, што ў халодны час у чалавека часцей дзгараюцца прыступы стомы, тугі, журбы... Таму што бясконца пахмурныя дні не толькі уплываюць на астэзію, яны мяняюць біяімію арганізма. Дэфіцыт ультрафіялета пагаршае фосфарна-кальцеевы абмен, павялічвае адчувальнасць да хістэрыі надвор'я. Узімку прыходзіць вітамінны голад. Непрыемна, калі ярыя фарбы лета і ранній вясенні змяняюцца голымі дрэвамі. Шэрацы жыхіль мікрааэнаў, слота пад нагамі. Карацей, сумна.

Лепшыя лекі — гэта зноў-такі змена абстаноўкі. Шпацыры на прыродзе, новыя знаёмствы. У рацыён трэба увесці карэктыўны: багаты на селен харчы, морапрадукты, часнок. Трэба прымаць полівітаміны, больш ужываць свежай садавіны.

Калі ёсць магчымасць, трэба хадзіць у саларыі. У разумных межах — не загараць да чарнага. Можна набыць ультрафіялетавую лампу, і раніцаў у час зарадкі загарачь некалькі хвілін.

Для падняцця жыццёвага тонуру можна паіць экстракты корана пятрушкі, элітэракоку, лімоніку. Калі ёсць прыкметы анеміі, то трэба перайсці на багату на бялкі дыету, прымаць вітаміны і рэпаратывныя рэчывы. Калі стомленасць хранічная, то трэба правесці функцыю шчытападобнай залозы і надчырачкі.

Аднак вельмі часта прычынай нетлумачальнай стомленасці з'яўляецца лішак у рацыёне простых вугляводаў. Цукеркі, салодкія булочки, пірожныя тармозы дзейнасць галаўнога мозгу. Мы ядым ласкуні, але не разумеем, што яны прыводзяць да санлівасці і млявасці.

— Праўда? Але калі на працы заканчваецца сіла і творчыя думкі, то дапамагаюць салодкія вафілі альбо шакаладны батончык.

— Гэта як лёгкі наркатык. Эфект кароткачасовы, як ад ка-

Вандроўка ў стары Мінск

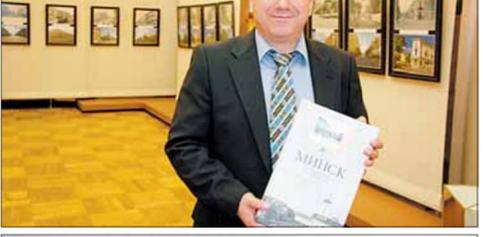
У Беларускам дзяржаўным мухках. Вось гэтыя ўнікальныя здымкі можна і убачыць на выставе. «Мінск: вандроўка па часе».

Гледчы змогуць пазнаёміцца з далёкім мінулым Мінска, яго жыхароў. Некалькімі архітэктурныя помнікі старага Мінска ўпрыгожваюць горад і цяпер: гасцінца «Еўропа», тэатр Яны Купалы, касцёл святых Аляксі і Сымона, дом Васільковічаў...

Але ж многія будынкы разбураныя часам і войнамі. Яны захаваны толькі на старых фотаздымках. Вось гэтыя ўнікальныя здымкі можна і убачыць на выставе.

Фотаматэрыялы для гэтай экспазіцыі прадставілі вядомыя беларускімі філакэтыстам, лаўрэатам прэміі Прэзідэнта «За духоўнае адраджэнне» Уладзімірам Ліхадзедавым. Яго імя як унікальнага калекцыянера вядома ў краінах блізкага і далёкага захаваць — Прыбалтыцы, Польшчы, Расіі...

Марыя ЖЫЛІНСКАЯ.

Царква ў імя абраза Казанскай Божай Маці і капліца ў памяць цудадзейнага выратавання імператарскага сямейства, якія знаходзіліся на сучаснай «плошчы Мяснікова», 1918 г.

4 ВОДБЛІСКІ

ЗВЯЗДА 16 верасня 2008 г.

Беларускія памежнікі перакрылі буйны канал нелегальнай міграцыі ў ЕС

На беларуска-літоўскай частку мяжы перакрыты самя буйныя за апошні час канал нелегальнай міграцыі ў Еўрасаюз, які спрабавала наладзіць праз Беларусь чачэнская трансгранічная злучэнная групоўка. Аб гэтым паведаміў начальнік прэс-цэнтра Дзяржпагранкамтэта Аляксандр Цішчанка.

У ноч з суботы на нядзелю ў раёне пункта пропуску «Прывалка» супрацоўнікі гродзенскага пагранічнага атрада пры спробе незаконнага перасячэння мяжы з Літвой затрымалі 24 нелегалы з Паўднёва-Усходняй Азіі: 12 грамадзян В'етнама і столькі ж Пакістана. Адначасова затрыманы 6 грамадзян Расіі чачэнскай нацыянальнасці, якія бралі ўдзел у арганізацыі і забеспячэнні гэтай нелегальнай пераправы. Нелегалаў цягнуком «Масква — Калінінград» даставілі ў Мінск 4 чачэнцы. Затым яны на пляч таксі перавезлі іх у Гродна, дзе групу павінны былі прыняць двое прадстаўнікоў чачэнскай дыяспары з Польшчы, якія прыйблы ўжо для непасрэднай перапраўкі мігрантаў у Літву і затым у Польшчу.

Надаўна на гэтым участку мяжы таксама была затрыманя група чачэнцаў, якія спрабавалі арганізаваць нелегальную пераправу ў Еўрасаюз 8 грамадзян Кітая.

Уладзімір МАЦВЕЕЎ, БЕЛТА.

Нараўлянскі пенсіянер стаў ахвярай ілжэ-«Аўтарадые»

80-гадоваы жыхар вёскі Габрылеўка Нараўлянскага раёна стаў ахвярай ілжэ-«Аўтарадые», паведаміў у раённым аддзеле ўнутраных спраў, дзе па факце маляроства ўзбуджана крымінальная справа.

Напярэдні сельскі жыхар атрымаў смс-паведамленне аб тым, што ён стаў пераможцам розыгрышу на расійскім «Аўтарадые» і выйграў аўтамабіль «ЕМВ». Па ўказаных тэлефонах у Расіі яму прапаноўвалася ўдкладзіць умовы атрымання прыза. Патэлефнаваўшы, пенсіянер даведаўся, што аўтамабіль яму будзе дастаўлены кур'ерам пасля пералічэння 1,6 тыс. долараў ЗША на рахунак у адным з расійскіх банкаў. Пажылы мужчына адправіў названую суму, аднак на наступны дзень тэлефону, па якіх ён зваўіў напярэдні, былі адключаны. Ясковец звярнуўся ў міліцыю, з чыёй дапамогай высветліў, што расійскае «Аўтарадые» такія розыгрышы не праводзіла.

У РАУС дадалі, што матэрыялы далёзнай крымінальнай справы будуць перададзеныя ў абласное ўпраўленне ўнутраных спраў для далейшага расследавання і правядзення аператыўна-следчых мерапрыемстваў на тэрыторыі Расіі.

Алена САФРОНАВА, БЕЛТА.

Адным — новы корпус, іншым — мультымедыўную бібліятэку

Доўгачаканы падарунак атрымалі больш як паўтары тысячы студэнтаў і выкладчыкаў Дзяржаўнага інстытута кіравання і сацыяльных тэхналяў Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта — напрыканцы тыдня яны ўрачыста пераехалі ў чатырохпавярховы будынак, размешчаны ў гістарычнай частцы сталіцы, на вуліцы Шпалернай. Пасля рэканструкцыі старога будынка, якая цягнулася два гады, тут размясцілася сучасная ўзвобныя аўдыторыі, бібліятэка, камп'ютарная і спартыўная зала і нават кафэ.

Варта нагадаць, што Дзяржаўны інстытут кіравання і сацыяльных тэхалогій «вырас» са спецыяльнага факультэта кіравання і сацыяльных тэхналогій, створанага загадам рэктара ў 1997 годзе. За час існавання навучнай установы тут былі сфарміраваныя ўніверсітэцкія навуковыя школы ў галіне менеджмента, дызайну і сацыяльнай работы. На ашчы яго кафедрах сёння працуюць 128 выкладчыкаў, у тым ліку 10 дактароў і 59 кандыдатаў навук. Калектыв студэнтаў, магістрантаў і слухачоў налічвае каля 3 тысяч чалавек. Дарчы, многія са студэнтаў таксама ўнеслі свой уклад у будаўніцтва, прымаючы ўдзел у працоўных суботніках.

На гэтым тыдні Белдзяржуніверсітэт чакае яшчэ адна прыемная падзея: у вучэбным корпусе БДУ, што на вуліцы Кальварыйскай, урачыста адкрыецца мультымедыўная бібліятэка Інстытута журналістыкі і факультэта філасофіі і сацыяльных навук.

Спаўрадчай «жамчужнай» мультымедыўнай бібліятэкаі, бюспрэчна, можна лічыць чыталую залу, у якой была рэалізавана канцэпцыя бібліятэкі адкрытай прасторы — гэта значыць, забеспячэння свабоднага доступу да інфармацыі на розных носбітах. Акрамя друкаванага фонду, які налічвае 20 тысяч экзэмпляраў дакументаў, наведвальнікі бібліятэкі змогуць працаваць з паўнатэкставай інфармацыйна-пошукавай базай даных па заканадаўстве Рэспублікі Беларусь «Эталон», документамі «КансультантПлюс», базамі даных кампаніі «ЕВSCO» і іншымі. Агульная плошча чытальнай залы складае 490 квадратных метраў. Тут 120 пасадачных месцаў, 35 з якіх абсталяваны персанальнымі камп'ютарамі. Да паслуг наведвальнікаў бібліятэкі таксама і шматфункцыянальны капіравальны апарат. У зале перыяды мультымедыўнай бібліятэкі чытачы змогуць знайсці 130 найменняў тэат і часопісы. І, нарэшце, біблітэцны фонд залы абнавілена — каля 200 тысяч кніг.

Як ужо, напэўна, заўважылі нашы чытачы, размова вядзецца не пра журфак, а пра Інстытут журналістыкі. Загад аб пераўтварэнні факультэта журналістыкі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта ў Інстытут журналістыкі падпісаў рэктар БДУ Васіль Стражуха. Новая структура, як гаворыцца ў загадзе, створана ў мэтах павышэння эфектыўнасці журналіскай адукацыі ў нашай краіне і надання ёй сістэмнага планамернага характару, а таксама для забеспячэння дзяржаўных СМІ высокакваліфікаванымі кадрамі. У інстытуце будуць дзейнічаць два факультэты: журналістыкі і павышэння кваліфікацыі журналісцкіх кадраў.

Надзея НИКАЛАЕВА.

ТАК ТРЫМАЦЬ!

…Сям'я Алеся жыла вельмі сціпла — грошай не хапала заўжды. Таму ў маленстве хлопчык марыў знайсці клад, а падросшы, — зарабіць. Пажадана адразу і вельмі многа… У яго для гэтага і спецыяльнасць з'явілася — муляр. Праўда, тады — толькі на паперы, бо на справе…

Першы аб'ект свай ён лёгка знайшоў. Ubачыў, што работы на ім толькі пачаліся — сцены над падмуркам на метр узвышачыцца… Адразу ж і настаўніка вылучыў: у канторы папярэдзі, што шэфства над ім вольна івавачы — вопытны, сталы рабочы. Ён якраз вугал выводзіў…

Адпук убок кельму, зняў рукавіцы, падзараўкаўся з вучнем. Спытаў:

— З цэглай працаваць умееш? — А як жа! — запэўніў яго Алеся.

— То я пайду вую тую сцяну падганю, а ты станавіся на маё месца. Не спяняйся толькі, акуратненька. І — галоўнае — вугал трымай.

Алеся — хлопцё паслухмяны, сказалі трымачь, значыць… Значыць, скомчы ён уніз, стаў ля падмурка, пракрычаў настаўніку ўздзе.

— Э-э, Іванавіч, доўга трымаць? — Колькі зможаш… Я прыйду, праверу, — адказаў той, не азіраючыся.

Сышоў, стаў падганяць сцяну, а вучня на рыштваннях усё няма і няма. Вярнуўся назад. Пытае:

— А што гэта ты не працуеш? — Як гэта — не працую? Вы ж казалі мне вугал трымачь, вось я і трымаю.

— Ды кіны — зарагатаў на-

МУС Беларусі завяршыла расследаванне крымінальнай справы ў дачыненні да мытнікаў і камерсантаў па факце прычынення ўрону на BR13 млрд

МУС Беларусі завяршыла расследаванне крымінальнай справы ў дачыненні да мытнікаў і камерсантаў па факце прычынення ўрону на BR13 млрд. Аб гэтым на прэс-канферэнцыі паведаміў выконваючы абавязкі начальніка ўпраўлення па расследаванні злучэнстваў у сферы эканомікі Галоўнага следчага ўпраўлення папярэдняга расследавання МУС Беларусі Сяргей Лішко.

Паводле яго слоў, па справе праходзяць супрацоўнікі мытных органаў, у тым ліку ГМК, а таксама прад-

стаўнікі камерцыйных структур — усюго 7 чалавек, з якіх трое — мытнікі. Ім прад'яўлена абвінавачанне па артыкуле стварэнне і ўдзел у дзейнасці злучэнчай арганізацыі, ухіленне ад платы мытных плацяжоў і падаткаў, атрыманы хабары.

Было ўстаноўлена, што ўдаляльнікі сумесных прадпрыемстваў уозілі на тэрыторыю Беларусі мэблю італьянскай вытворчасці па фальшывых дакументах і затым рэалізавалі яе праз прадпрыемствы гандлёвай сеткі Мінска. У выніку не

было заплачана мытных плацяжоў на суму каля BR4,9 млрд. Акрамя таго, не было заплачана падаткаў у бюджэт на суму BR8 млрд.

Падароным вызначаны розныя меры стрымання. Сем чалавек знаходзяцца пад вартай, 1 — пад хатнім арыштам і 3 — пад падпіскай аб нявыездзе. Прадстаўнік МУС таксама паведаміў, што адзін падаронны хавася і быў аб'яўлены ў вышук. У выніку ён быў затрыманы ў ФРГ і экстрадзіраваны па ўдадніцтве Генпракуратуры Беларусі.

Кар. БЕЛТА.

Простыя рэчы

Фота Анатоя КЛЕШЧУКА

А бацьку, дарчы, перакінулі з часцо потым аж у Ашхабад. Паводле загаду Сталіна, яму б ці не давялося цягнуць провад аж да Персідскага залва. Толькі гэтага, на шчасце, не атрымалася.

Некалі ад адной настаўніцы, якая была пасля вайны прысланая ў нашы мінскія за адсутнасцю сваіх педагогаў, патрапіла мне ў рукі радзкая кніга выдання 1927 года. Міхал Іскакоўскі, практычна наш земляк, са Смаленчыны. А называлася кніга — «Правды ў сімале». Назва па тым часе сімвалічная, пачыналася індустрыялізацыя краіны, нават у вёску прыходзілі правяды, якія неслі не толькі электрычнае асвятленне, але і радыё, правядоўне радыё, пра якое сённяшняя малалдыя людзі і зусім не ведаюць, слухаючы радыёперадачы ў сваіх аўтамабільх. Дык вось вершы з той кнігі здаліся мне найўсімлі і слабаватымі. Але Іскакоўскі — паэт. Стаі, ім стварышы шмат вершаў і песьні, якія сталі народнымі.

Толькі за адно:

*Врагі сеголі родную хату
Убылі всю яго сямью.
Куда пойти теперь солдату,
Куда нести печаль своєю?..*

Патрэба паставіць помнік пазту на радзіме. А, магчыма, ён і стаіць. Някойкі помню, за гэту песьню ў сволькі час ледзь не пасадзілі за краты. Занадта мінорная здалася яна кіраўніцтву. Даламог, здаецца, усё той жа Твардоўскі.

Папяршу звярнуць увагу — паэт аднапісаў «хата», а не руская «изба», наш ён таксама, з нашых караёў.

Так, правяды бываюць электрычныя, тэлефонныя, высокага напружання. Помніце рамантычнае песню шасцідзсятых пра ЛЭП — япростую лінію. Яны і сёння існуюць у нашым жыцці, гэтыя простыя правды. На іх любіць садзіцца птушкі, яны прыгожа пакрываюца шэраўню ў зямовыя марозныя дні. А я як яны пяюць, кабі крошчы палаявой дарогай, на якой нікога няма. Толькі ветры, толькі слухы з праводамі. Пачакайце, у Пят-

вад? Не будыцеся без вайсковага ўспаміну. Я быў чысты пехацёц, акрамя кулямёта, гранатамётца ды аўтамата ў руках нічога не трымаў. А васьм мой стрэччын брат Вяніам, які служыў у суседнім батальёне, быў сувязьцам за ўвазодзе сувязі. І васьм мы на вучняны. Змаля, лідзе недзе над Берасіяню. І заліслі на нас шмат «дыверсантаў» з розных школ спецыяльных падраздзяленняў. «Дыверсантаў» гэтыя шмат нашкодзілі. А ў батальёне

Алеся КАСЦЕНЬ,
г. Паставы.

ся, не заўважыў, як выжлукціў. Але палепшала — па душы быццам Бог басанож прайшоўся. «Добры кісель!». Пашчаціла з жонкай» — з гэтымі такімі думкамі, павесялеўшы, Грышка пайшоў назад у пакой, лёг.

А заснуць не мог — у жываце штось зарэзала, забулкятала… Рашыў, што, мусяць, зашмат кісяля таго? Стаў чысціць, што зарэз улажыцца… Але той і не думаў! Хутчэй, наадварот — стаў… праціца назад. Падскочыў небаракі і на двор. Ледзь паспеў — ванітавала беднага, як ката…

Але ж пасля гэтага зноў палячэла… Пакуль вочы не разую, не заўважыў… чым: на снезе пляміна — чырвоная, влізшая…

— Э-э, ты скаціну пойдзеш карміць? — з ганка закрываля жонка.

— Якую скаціну?! — ледзь не заплакаў той. — Адкарміў я сваё, Ганулька, ад'ёў і адліў. Во, пагляды — крывёвы рыгаю. Папра, значыцца… Не сёння дык заўтра…

— А Грышкачка, а любяныкі мой! Трэба ж да дактароў — можа вылечаць?.. Трэба ў «Хуткую…» званіць, — залямантавала жонка, убачыўшы пляму на снезе. — А пакуль… Можна табе кісяля ці соку наліць? Мо з яды што зрабюць?.. Аладачак, Грышка? На крыў!.. Як ты любіш!..

— Зрабі, — загадыў муж і, засмучаны, папаў у каморку, лёг на ложак.

Чуў, як Ганна заляпала дзверчак шафкі — даставала цыбулю і муку, чуў, як рыпнула дзвярчыма — пайшла ў сени па кроў. І адтуль раптам загэпкала:

— Пяніца!.. Маёй крыві табе мала?! Ты ж свіную выпіў замест кісялю… Ведама, белмыя заліў!.. Крывамск!.. Уставай скаціну карміць!

Грышка звягі не любіў; што было рабіць — паслухмяна падняўся, пайшоў, з думкай, што яго сёння наўрад ці пакармяць. А ўжо любімымі аладакмі — хіба што налетала.

У.С. Пішчулін,
г. Мінск.

ГОРКІ «МЁД»
У далёкім 1948-м іцжка жылося усім — і вясцюкчам, і гараджанам. Але ж някучэрабавілася. Та-та мой за 35 кіламетраў, у Мінск,

жу ёй калі: «Ну на, пачытай, ці-кава ж напісана!». А яна — нейкія іншыя парады з газеты, іншыя артыкулы нават выразеа, здарэцца, а гэтыя — ну ні на дух…

Не пытаўся, чаму, але ж адчуваа — яна хлусні не любіць. Бо немаведама ж, што там на самай справе было, дзе было, з кім… Людзям — абы патрындзець, абы павыкаблывацца. Я ў гэтым сам перанаканяў. Я?

Нашы Гарадзейкія бабы-мужык даўно нападзіліся на сталічныя рынкі ездзіць — бульбо прадаваць.

Дык вось адзін, значыцца, неяк дамоў вярнуўся і расказвае: «Стаю я ў Курасоўшчыне на рынку, гандлюю. Падыходзіць мужык — інтэлігентны такі, салідны, з бародакю… І пры добрах грэхх, відаць. А носам круціць — кшталту, мне бульба тэба, але ж не гэтакая…

— Ты мне вот такой, мелкой, к субботе привезти сможешь? Килограммчика два… Сделаешь?

Пацінуў мужык плячыма, але ж кажа: калі тэба, калі заплаціш, то чаму ж не прывезці? Мне не цяжка, маўляў.

Накапаў дома. Сеў перабіраць. Уперад — добрую, буйную ў адзін бок (у мяшкі, на продаж), дробную — у гаршчок, свінням. А цяпер ужо і тую свіную, з гаршка перабраў — у асобны пакет насыпаў. Трэба ж заказ выконваць.

Прывёз яе, значыць, сваваў, каб хоць хто не убачыў (бо засмяюць жа), стаць сам добрую прадаць ды пра мужыка таго думае — прывядзе-не прывядзе…

Не падмануў той, прыходзіць, пытаецца:

— Ну как? Выполнил мой заказ? Покажи…

Паглядзеў — спадабалася: — Плачу, как за самую крупную!

Добра. Разлічыліся яны, пакупнік сыходзіць збірацца, а ў нашага мужыка аж твар баліць, так хочацца ведаць, на халеру

ОАО «БЕЛАТТРАКЦИОН» (ПРОДАВЕЦ) СОВМЕСТНО С УП «МИНСКИЙ ГОРОДСКОЙ ЦЕНТР НЕДВИЖИМОСТИ» (ОРГАНИЗАТОР АУКЦИОНА)

ПРОВОДЯТ ОТКРЫТЫЙ АУКЦИОН

по продаже зданий и иного имущества, расположенного на ул. Могилевской, 68 в г. Минске, единым лотом (лот №1).
В состав лота №1 входит следующее имущество:

№ п/п	Наименование имущества	Кол-во шт/кг	
1	01010546	Административное здание (инв. № 500/С-4099), общ. пл. 304,8 кв.м	1
2	01010547	Котельная (вспомогательное здание, инв. № 500/С-22741) общ. пл. 69,0 кв.м	1
3	000328	Асфальтобетонное покрытие	1
4	01102105	Ограждение территории	1
5	000466	Котел SLIM 1.150 I 3E BAXI IT/ES	1
6	000467	Котел SLIM 1.150 I 3E BAXI IT/ES	1
7	01310286	Кондиционер БК1500 с устр. УМ 1500	1
8	000093	Холодильник «Минск 16ЕС»	1
9	01380459	Холодильник «Чинар» КШ 240	1
10	000164	Витрина стеклянная	1
11	000165	Витрина стеклянная	1
12	000101	Панно цветоеое	1
13	000301	Стул для кафе	1
14	000303	Стул для кафе	1
15	000304	Стул для кафе	1
16	ТМЦ	Колесо рулетки б/у	3
17		Электродвигатель 1.5кВт б/у	2
18		Тиски	1
19		Припой	33,0
20		Канифоль	34,0
21		Болты	73,5
22		Винты 8*51	105,0
23		Граверы (винты)	288,5
24		Гайки	18,0
25		Шурупы 6-31	30,3
26		Ткань декоративная (сукно)	22,0
27		Ткань с рисунком (сукно)	1
28		Ткань Американской рулетки (сукно)	7
29		Замок Б362	478
30		Печь СВЧ (Вежа)	1
31		Манометр 100 0-0,6 Мпа	1
32		Шкаф железный для Паротрупера	1
33		Огнетушитель ОУ-5	10
34		Огнетушитель ОУ-5	1
35		Стеллаж металлический	1
36		Урна формы «Пингвин»	12
37		Шкаф металлический	2
38		Шкаф металлический	1
39		Набор компьютерных колонок	1
40		Кресло «Дярвяног/Экстра люкс»	1
41		Лестница высотная	1
42		Огнетушитель	2
43		Огнетушитель 01.05.2000	1
44		Огнетушитель ОУ-2 (3 л)	1
45		Огнетушитель ОВ-2	1
46		Полка навесная	9
47		Сейф	5
48		Сейф	1
49		Сейф бытовой	1
50		Сейф засыпной 01.05.2002	1
51		Сейф насыпной 01.08.1999	1
52		Сканер А4 01.08.2003	1
53		Стол	1
54		Стол 1-тумбов.	15
55		Стол 2-тумбов. 8.99	2
56		Стол офисный (приемн.) 12.03	1
57		Стол «Престиж» (приемн.) 11.99	1
58		Стул ИЗО (серые) 9.04	9
59		Стул п/м (дерев.) 01.02	15
60		Шкаф с антресселью (кишничн.)	7
61		Шкаф	9
62		Шкаф каталожный ШК-26	8
63		Принтер лазерн Samsung ML1521	1
64		Монитор17 Samsung Samtron 76BDF	1
65		Кабель КГ 3*2,5+1*1,5 РФ	50
66		Кабель КГ 2,6	20
67		Провод ПВС 2* .76	12
68		Кабель ТПП (тел. многожильный)	75

Земельный участок площадью 0,1733 га с кадастровым номером 50000000004000641 предоставлен во временное пользование на срок до 31.07.2010 включительно для эксплуатации административного и вспомогательного здания.

Начальная цена лота — 1 043 639 белорусских рублей без учета НДС.

Условия аукциона — сохранение за ОАО «Белаттракцион» права безвозмездного пользования кабинетом № 13 общей площадью 26,5 кв.м в административно-хозяйственном здании (инв. № 500/С-4099) и помещением архива общей площадью 10,9 кв.м во вспомогательном здании (инв. № 500/С-22741) на срок до окончания работы ликвидационной комиссии ОАО «Белаттракцион» (ориентировочный срок окончания работы ликвидационной комиссии — 01.01.2009).

К участию в аукционе допускаются юридические и физические лица, предоставившие организатору аукциона следующие документы:

заявление на участие в аук

«ЯК ПРАЙСЦІ Ў БІБЛІЯТЭКУ?»

Гэтае пытанне гучыць асабліва смешна пасля таго, як новы будынак Нацыянальнай бібліятэкі стаў даволі папулярным экскурсійным аб'ектам. Але не абавязкова хаць у сталіцу, каб далучыцца да працы бібліятэкі і самы лепшы для гэтага дзень — свята 15 верасня, калі ў Беларусі адзначаецца Дзень бібліятэкі. У гэты дзень была заснавана Нацыянальная бібліятэка Беларусі.

Галоўныя бібліятэчныя навіны напярэдадні свята прыйшлі менавіта з Нацыянальнай бібліятэкі: у рамках праекта «Памяць Беларусі» тут вяртаюцца каштоўныя кнігазборы, якія некалі ствараліся на тэрыторыі нашай краіны, а цяпер знаходзяцца за яе межамі. Вядома ж, вяртанне бібліятэкі Радзівілаў ці Храптовічаў магчыма сёння для нас у электронным выглядзе. Бібліятэка Храптовічаў у свой час была добраахвотна перададзена ўкраінскаму боку. І цяпер пачаліся працы па яе вяртанні — гэтакі дапамагае грант, які выдзеліла ЮНЕСКА. Першацаровавая задача — сабраць усё, выявіць крыніцы, перавесці матэрыялы на лічбавыя носьбіты. Да 2010 года ўсё праца па вяртанні бібліятэкі Храптовічаў павінна быць скончана. Пра гэта паведаміла намеснік дырэктара Нацыянальнай бібліятэкі Беларусі Людміла Кірухіна. А таксама пазнаёміла са здольнасцямі працаваць у новых сучасных умовах:

ІНФАРМАЦЫЙНЫХ
— Мы засяроджваем увагу на змяненні структуры інфармацыйнай базы бібліятэкі ў новым будынку, напалеўнае новыя рэсурсы і арганізацыю доступу да электронных інфармацыйных рэ-

ПРАДМЕТНЫХ
— Прадметныя рубрыкі — адметная рыса ў базе даных. Гэта не навіна для бібліятэч. Але ў аўтарытэтанай базе даных на поствасевіцкай прасторы гэта адметная з'ява. Ні адна з краін СНД таго аспект прадметных рубрыч у аўтарытэтанай базе даных не стварае. Тут мы дзейнічаем у сучасных сусветных тэндэнцыях. Гэтая база сёння налічвае звыш 180 тысяч адзінак запісу. Яна будзе выстаўлена для карыстання ўсім бібліятэкам і ўсім тым, хто будзе звяртацца на наш інфармацыйны партал.

СУСВЕТНЫХ
— Мы атрымалі доступ да 107 сусветных баз даных сацыягуманітарнага профілю. Гэта аўтарытэтаныя рэсурсы, які датычыцца дзяржаўнага будаўніцтва, эканомікі, права, культуры, навукі, асветы, інвацыійных тэхналогій. Дзяржава нас падтрымлівае ў яго камп'ютарнае. Мы маем намер пашыраць доступ да яго дзякуючы шэрагу дзяржаўных праграм.

КАМФОРТНЫХ
— У 20 чыталіных залах нашы чытачы могуць атрымаць дадатковыя паслугі. Сёння ў нас каля 100 падаўдаў платных паслуг, — падвяла вынік Людміла Кірухіна. — Карыстаюцца попытам пашыраныя дысертацыі, якія ў нас знаходзяцца ў аўтарытэтанай базе даных. Мы маем намер пашыраць доступ да яго дзякуючы шэрагу дзяржаўных праграм.

Наша электронная бібліятэка складае каля 25 тысяч дакументаў. Невялікая колькасць, але гэта і запісы, і поўныя тэксты. Аўтарэфэраты дысертацый, якія ў нас знаходзяцца ў аўтарытэтанай базе даных. Мы маем намер пашыраць доступ да яго дзякуючы шэрагу дзяржаўных праграм. Мы атрымалі доступ да 107 сусветных баз даных сацыягуманітарнага профілю. Гэта аўтарытэтаныя рэсурсы, які датычыцца дзяржаўнага будаўніцтва, эканомікі, права, культуры, навукі, асветы, інвацыійных тэхналогій. Дзяржава нас падтрымлівае ў яго камп'ютарнае. Мы маем намер пашыраць доступ да яго дзякуючы шэрагу дзяржаўных праграм.

сурсаў, — адзначыла Людміла Кірухіна. — Сёння ў нашых фондах звыш васьмі з паловай мільёнаў адзінак захоўвання. Гэта дакументы, розныя па форме, па прызначэнні: кнігі, метадычныя выданні, нотны, выяўленчыя выданні, перыёдыка, аўдыёвізуальныя выданні. Гэта самая буйная і самая грунтоўная калекцыя ў нашай краіне. Аснову яе стварае усё, што датычыцца нацыянальнага дакумента. Усё тое, што выйшла на тэрыторыі сучаснай Беларусі, тое, што пра нас надрукавана за межамі Беларусі — усё назапашана Нацыянальнай бібліятэкай ці ў выглядзе дакументаў, ці ў выглядзе інфармацыі. Дакументаў крыху больш за паўмільёна — у нас не так шмат чаго выходзіць штогод. У апошнім годзе было каля 12 тысяч найменняў. Але штогод колькасць выданьняў расце.

МОУНЫХ
— У нашых фондах сёння прадстаўлены 54 мовы свету. Гэта якасны паказчык, мы імкнемся да таго, каб прадстаўляць фонды на розных мовах.

АУТАРЫТЭТНЫХ
— Нацыянальная бібліятэка стварыла даволі ўнікальную нацыянальную базу дадзеных аўтарытэтаных запісаў. Гэта тое, што адметна прадстаўляе нашу краіну ў іменным шэрагу, прадстаўлены ўсе аўтары, якія пражываюць на Беларусі ці ствараюць інфармацыю аб ёй — пісьменнікі, навуковцы, перакладчыкі, складальнікі. Такі аўтарытэтаны запіс складаецца на беларускай, рускай мовах і будзе прадстаўлены для карыстання ўсім бібліятэкам краіны. Гэта тое, што нас будзе ідэнтыфікаваць у свеце як нацыю, як краіну, як дзяржаву.

каў і г.д. Быў абноўлены таксама стандарт па вызначэнні дакладнасці ўстаноўкі вокнаў і дзвярэй у праёмах і стандарт, які ўстанаўлівае патрабаванні да розных відаў фарбаў, эмалю, саставаў для фарбавання, якія прымяняюцца для аздаблення будынкаў. Актыўна вядзецца работа па стандартызацыі ў галіне бяспекі дарожнага руху — уведзены стандарты, якія ўстанаўліваюць патрабаванні да сістэм дарожнай агароджы, супрацьгалалёдных матэрыялаў, экспэрс-метадаў выпрабаванняў дарожных, аэрадромных, асфальтабетонных сумесяў. У Беларусі створана нарматыўная база, якая ўстанаўлівае класы энергетычнай эфектыўнасці на халадзільнікі, пральныя машыны, кандыцыянерны, машыны для мыцця посуду: інфармацыя аб гэтым спажываюць ахвіццяўляюцца з дапамогай энергмаркіроўкі.

— Інтэлектуальным або «брадзунным» можа быць сёння любы будынак: ад бібліятэкі і кінатэатра да жыллёвага дома і змарачова, — тлумачыць начальнік нарматыўна-тэхнічнага аддзела Міністэрства архітэктуры і будаўніцтва Ала Парыжыка. — Замежны вопыт сведчыць, што інтэлектуальныя будынкi могуць аўтаматычна кіраваць асвятленнем, ацяпленнем, сістэмай кандыцыянавання і іншымі інжынернымі сістэмамі. Іншымі словамі, ствараць камфортныя ўмовы для людзей, што знаходзяцца ўнутры будынка. І, зразумела, быць зручнымі для людзей з абмежаванымі магчымасцямі. Тэрмін жа

Інтэлектуальныя будынкi — не навуковая фантастыка?

14 кастрычніка сусветная навукова-тэхнічная грамадскасць будзе адзначаць Сусветны дзень стандартызацыі. У Беларусі другі год запар прафесійнаму свая спецыялістаў у галіне тэхнічнага нармавання, стандартызацыі, метралогіі і ідэнтыфікацыі папярэднічае месцячкі стандартызацыі, які ствараюць 15 верасня.

Як паведамілі на прэс-канферэнцыі з нагоды гэтай падзеі старшыня Дзяржаўнага камітэта па стандартызацыі Рэспублікі Беларусь Валерыя Карашкоў, месцячкі пройдзе пад дэвізам «Інтэлектуальныя і ўстойлівыя будынкi».

— Тама Сусветнага дня стандартызацыі і месцячкі стандартызацыі, прапанаваная міжнароднымі арганізацыямі, — невялікая, і нават сімвалічная, таму што будаўніцтва і стандарт — рэчы ўзаемазвязаныя, — падкрэсліў Валерыя Карашкоў. — Яшчэ ў старажытнім Егіпце будаўнічыя выкарыстоўвалі цэлы стандартнага памеру. І сёння, у стагоддзе інвацыійных рашэнняў у будаўніцтве, неабходна актыўнае суправаджэнне працэсу праектавання, будаўніцтва і эксплуатацыі інтэлектуальных будынкаў прагрэсіўнымі стандартамі.

План дзяржаўнай стандартызацыі на 2008 год прадугледжвае распрацоўку 137 стандартаў, якія непасрэдна датычацца будаўніцтва. Сёлета былі прынятыя стандарты на шкло ў будаўніцтве, бетонныя і жалезабетонныя пліты для тратуараў і дарог, будаўнічыя грузавыя пад'ёмнікі, метады выпрабаванняў будаўнічых бло-

«ўстойлівыя будынкi» азначае, што будынак павінен адпавядаць не толькі нашым цяперашнім патрабаванням да камфортнасці і бяспекнасці пражывання, але і мець пэўны запас на перспектыву. Напрыканцы года ў Мінску будзю пабудаваны першы ў краіне эксперыментальны энергаэфектыўны дом — сёння за ім ахвіццяўляюцца маніторынг. У перспектыве такіх ж дэма павінны з'явіцца і ва ўсіх абласных цэнтрах.

Зразумела, што ў жыхароў раёнаў так званай масавай забудовы, разважанні пра «разумныя» будынкi могуць выклікаць іранічную ўсмешку. Маўляў, колькі можна будаваць кватэры ў паліцельных дамах з вышыняй стоты 2,5 метра ці нават яшчэ ніжэйшай, з маленькімі санвузламі, вузкімі калідорамі і адносна невялікімі кухнямі? Паводле слоў галоўнага інжынера навукова-праектнага вытворчага прадпрыемства «Будтаэхнарм» Ігара Лішніа, мінімальнае дапушчальнае вышыня стоты абумоўлена сёння санітарнымі нормамі і складае каля 2,5 метра. Будынкi маюць права будаваць жыллё са стоты 1,2, 1,7, і 3,5 метра. Але, як паказвае практыка, казачкі выбіраюць больш таннае будаўніцтва. Бо «лішніа» сантыметры ў кватэры пераўтвараюцца ў «лішніа» метры ў доме, значыць, працуюцца больш складаныя інжынерныя сістэмы, а для жылхараў — гэта больш дарагі кошт метра жылля. Ва ўсіх разе праванова ўстанавіць мінімальную вышыню стоты 2 метры 70 сантыметраў не знайшла падтрымкі з

боку будаўнічых арганізацый. Адным словам, будзем жыць больш зможна, будзем будаваць больш камфортнае жыллё...

Ала Парыжыка паведаміла таксама, што апошнім часам найбольш запатрабаванай стала новая балансаваная сістэма — каркасная будынкi, выкананыя з маналітнага бетону. Гэта надзвычай пластычны матэрыял, які дазваляе рэалізаваць самыя смелыя задумкі архітэктараў. Акрамя таго каркасная сістэма з'яўляецца і з канструктыўнага і з тэхналагічнага пункту погляду найбольш перспектыўнай для шматпавярховак. Дарэчы, ужо ў бліжэйшы час у беларускія сталіцы павінна распачацца будаўніцтва так званых змарачоваў — уся дакументацыя па праектаванні і ўзвядзенні высотных будынкаў (45 паверхаў і вышэй) ужо распрацавана беларускімі спецыялістамі.

Першы намеснік дырэктара УП «Гіпрасувязь» Васіль Сініца падзяліўся планами нахонт украенення на тэрыторыі Беларусі да 2015 года лічбавага тэлевыячнення. Яшчэ адзін перспектыўны накірунак — стварэнне ў Беларусі сетак сатавай сувязі трэцяга пакалення. Сетка трэцяга пакалення пачынаюць актыўна разгортвацца ва ўсім свеце і адражняюцца ад стандарта GSM больш высокахуткаснай сувязю, якая дазваляе ахвіццяўляць відэасувязь, перадаваць іншыя мультымедыйныя дадзеныя і прадстаўляць новыя, раней недаступныя сэрвісныя паслугі.

Надзея НІКАЛАЕВА.

У ГОМЕЛІ ТАНЧЫЛІ!

Святочная атмасфера панавала гэтымі днямі ў горадзе на Сожы. Тут адбыліся пяты Міжнародны фестываль харэаграфічнага мастацтва «Сожскі карагод», Дзень горада Гомеля, якому споўнілася 866 гадоў, і адкрыты сусветны турнір па спартыўных балных танцах на Кубак Гомеля «Залатая рысь». То было свята радасці для ўсіх, хто ўдзельнічаў у ім як выканаўца і хто быў удзельнікам гледзачом.

А пачалося яно, а затым і працягвалася ў наступныя дні, з канцэртаў калектываў удзельнічаў фестывалю ў Палаца культуры горада і адкрытых сцэнічных пляцоўках усіх чатырох раёнаў і конкрусаў народна-сцэнічнага, эстраднага танцаў, брэйк-дансу і балетмайстарскі работ. Паспаўдну ўразіла ўсіх дзейства, якое адбылося на ўрачыстым адкрыцці фестывалю на Цэнтральным стадыёне. Тут парадом прайшлі мастацкія творчыя калектывы дзевяці краін, пасля чаго поле стадыёна запоўнілі звыш дзвюхсот юных барабаншчыц, якія сваімі рухамі і рытмамі ў

святле факелаў нібы дэманстравалі зараджанне танца першабытнага чалавека.

Яшчэ адной «разынкай» стала суперкампанізія «Рысавая даліна», створаная 260 юнымі удзельніцамі (ад пяці да шаснаццаці гадоў) і мясцовай харэаграфічнай школы. Гэта былі свое-

Гэтак жа, які і спектаклі «Шчаўкунчык» і «Лебядзінае возера» Дзяржаўнага акадэмічнага Марыінскага тэатра з Санкт-Пецярбурга, выступленні камернага аркестра творчых калектываў дзіцячых школ мастацтваў, зорак беларускай эстрады, пасвячэнне ў кадэты, горад майстроў, баі рыцараў, пачастункі салдацкай кашай з палывой кухні і шмат яшчэ чаго іншага. Кампетэнтнае журы вызначыла пераможцаў у розных намінацыях. Гран-пры заваяваў народны ансамбль танца «Калінка» з горада Навазубкава Бранскай вобласці. У ліку лепшых калектываў таксама «Калінка» з Сургута, «Гомілі» з Гомеля, «Гарадзенскія каруны» з Гродна, «Алексіс» з Мазыраў...

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.
Фота БЕЛТА.

У скарбонку да медалёў — па 100 грамаў. Золата

У Беларускай асацыяцыі каноз адбылася ўрачыстая сустрэча ў гонар «залатой» чацвёркі — Рамана Петрушэнка, Вадыіма Махнёва, Аляксея Абалмасова, Артура Літвінчука і двойкі з братаў Андрэя і Аляксея Багдановічаў, якія заваявалі першыя месцы ў веславанні на байдарках і каноз на XXIV Алімпійскіх гульнях у Пекіне.

Услед за медалімі вышэйшай пробы ў персанальнай скарбонцы кожнага з весляроў з'явіліся залатая зліткі вагой у 100 грамаў. А Раман Петрушэнка і Вадыім Махнёў, якія парадвалі бальшчыкаў яшчэ і «бронзай» на байдарках-двойцы на дыстанцыі 500 метраў, атрымалі дадаткова па 50 грамаў за гэта. Каштоўныя прызы алімпійскім чэмпіёнам уручыў старшыня Беларускай асацыяцыі каноз міністр гандлю Аляксандр Іванкоў.

— Дзякуй вам, хлопцы, за прыгожую перамогу, — сказаў старшыня асацыяцыі. — Сваімі яркімі зездамі вы ўнеслі важкі ўклад ва ўмацаванне аўтарытэту нашай краіны ў свеце і годна прадэманстравалі традыцыйны пакарэнны алімпійскага г'дэстала веслярам на байдарках і канозах. Аляксандр Іванкоў падзякаваў таксама ўрачу, масажысту, спонсарам, членам прэзідыума БАК — усім, хто ўдзельнічаў у падрыхтоўцы нацыянальнай каманды па веславанні на байдарках і канозах Алімпійскіх гульняў і зрабіў перамогу спартсменаў рэальнасцю.

— Асвабівае дзякуй, безумоўна, трэнерам — Уладзіміру Шантаровічу і Мікалаю Банько, — падкрэсліў Аляксандр Іванкоў.

Фота Марыі ІВАНІЯЙ.

На ўрачыстай цырымоні прысутнічаў і першы алімпійскі чэмпіён у веславанні на байдарках і канозах Сяргей Макаранка, які разам з Леанідам Гейштэрам заваяваў «золата» для СССР у 1960 годзе на XVII Алімпійскіх гульнях у Рыме. Гэта добрая традыцыя была сёлета удадла прадоўжана ў Пекіне.

Сяргей РАСОЛЬКА.

Спартыўная арніталогія

Перамогу святкавала «фінская птушка»

У Беларусі адбыўся V Адкрыты чэмпіянат Беларусі па спартыўнай арніталогіі. У спаборніцтве ўдзельнічалі 8 камандаў, якія на працягу 9 гадзін (з 6.00 да 15.00) павінны былі убачыць ці пацукі як мага больш відаў птушак.

Добрае надвор'е і выдатная прафесійная падрыхтоўка дазволілі адрозні тром камандам зарэгістраваць за адначасна невялікі час больш за 100 відаў крылатых. Сёлета ўпершыню на чэмпіянаце першае месца атрымала зборная інтэрнацыянальнай каманды «Lіntu» і трох вольных арнітолагаў з Фінляндыі. Каманда «Lіntu», назва якой у перакладзе з фінскай мовы азначае «птушка», запісала ў свой актыву 104 віды птушак, паведаміў карэспандэнт «Звязды» спецыяліст па экалагічнай адукацыі грамадскай арганізацыі «Ахова птушак Бацькаўшчыны» Руслан Шаўкі.

Другое месца ў спаборніцтве заняла сталічная каманда «Асіла», удзельнікі якой убачылі і пачулі ў мінулы суботу 102 віды птушак. На адну птушку менш зарэгістравалі тры прызёры чэмпіяната — каманда «Dreamteam». Цікава, што апошня дзе віды птушак — шарува валасяніцу і пярсцяную валасяніцу каманда «Асіла» зарэгістравала ў апошнія 10 хвілін спаборніцтва. Самым радкім відам птушак на спаборніцтве стаў ісландскі пасочнік — сярэдніх памераў кулік, які за ўвесь час назіранняў быў адзначаны ў Беларусі толькі 10 разоў падчас васьняскай міграцыі.

Усе каманды чэмпіяната убачылі белых і чорных буслоў, якія яшчэ не паспелі адліцець на поўдзень, а таксама вялікую белую чапліу — птушку 2008 года.

Сяргей КУРКАЧ.

Открытое акционерное общество «Центроэнергомонт» проводит 26 сентября 2008 года

ВНЕОЧЕРЕДНОЕ ОБЩЕ СОБРАНИЕ АКЦИОНЕРОВ

с повесткой дня:

1. Об уменьшении уставного фонда Общества.
2. Об утверждении Устава Общества в новой редакции.
3. Об оказании спонсорской помощи.

Акционеры могут ознакомиться с материалами собрания в рабочие дни (понедельник—пятница), начиная с 19 сентября 2008 года по адресу: г. Минск, Велосипедный пер., 7 с 8 часов 15 минут до 17 часов, перерыв на обед с 12 часов 30 минут до 13 часов 15 минут.

Место проведения собрания: г. Минск, Велосипедный пер., 7. Время начала проведения собрания — 11 часов. Список акционеров для участия в собрании будет составлен по состоянию реестра на 19 сентября 2008 года.

Время регистрации участников собрания: в день проведения собрания с 9 часов до 10 часов 45 минут. Регистрация участников собрания производится по предъявлению паспорта (другого документа, удостоверяющего личность), а представителями акционеров — по доверенности на передачу права участия и голосования на собрании.

Совет директоров.

МЫ МЯНЯЕМСЯ. МЫ УЖЕ ИНШЫЯ?

Спрэчныя нататкі

Людзі ў многім ужо прывыкаюць разлічваць у асноўным на сябе

Калі ў нас увадзілася «Адно акно», то ў сталіцы хацелі максімальна палегчыць жыццё чалавеку, якому трэба атрымаць ці аформіць нейкія дакументы. Падае ён заяву і атрымлівае неабходныя паперы. Не трэба хадзіць па кабінетах, абіваць парогі і траціць час. Гэтае рашэнне атрымала ў грамадстве поўную падтрымку, але...

Можна не сумнявацца, што кожны кіраўнік горада ці раёна хацеў бы, каб на яго тэрыторыі ўсе «вокны» функцыянавалі справуна. Але новаўвядзенне займаюцца супрацоўнікі аддзелаў, у тым жа «Адном акне» сядзіць жанчына (як правіла) і кажа: «Я стаілі вас на чаргу і прыйдзеце праз месяц». Заяўнік пачынае абураліцца і чуче: «Вас вунь колькі, а я адна». Чалавек ідзе сам збіраць дакументы і не праз месяц, а за нейкі тыдзень ён будзе мець паперы на руках. Адрываець жа аддзел «Адно акно», у якім сядзела б некалькі чалавек і якія займаліся б зборам дакументаў немэтазгодна, бо гэта дадатковыя фінансавыя затраты. Ды і не адзін работнік, нават калі б і ён вельмі хацеў, не здолее асіліць усю работу.

Праз некалькі гадоў усю ідэю (падкрэслівае: выдатнаю) з «Адным акном» у многіх месцах вылілася ў стэнд «Адно акно», які вісіць у кожнай бюджэтанай установе, арганізацыі, у кожным дзяржпрадпрыемстве. На тым

планшце вісяць пастанова, графік прыёму ў тры афісы розных начальнікаў, куды трэба звярнуцца, каб атрымаць нейкую даведку, падаць заяву... І усё стэнды ў сваёй большасці, як блізныя. Часта адражняюцца толькі афармленнем: на адным паперы пад шклом, а на другім яшчэ і ў рамачках.

Адкрыў аднойчы дзверы ў адну арганізацыю і убачыў у фая, на самым вядомым стэнд «Адно акно». Падаў заваміца і прачытаў, што перад тым, як падаць сяду заяву, неабходна запісаць дакументы (былі пералічаны) у «Адном акне» іншай арганізацыі і ўжо з тымі паперамі прыходзіць да іх.

А бывае, што чалавек трэба зазірнуць у тры «акны», каб сабраць тыя дакументы. Улічыўшы, што іх ніхто адрозна не выдае, то заяўнік сам абыходзіць кабінеты і вырашае праблему без «Адно акна».

На мінулым тыдні давяслова павысца ў Баранавіцкім філіяле «Брэстдзяржэагстр». Заняў чаргу ў кабінет № 2, хоць побач на сцяне вісіць шыльда «Адно акно», але за стойкі нікога няма і ніхто каля яе не стаіць — жывая чарга да адчынёных дзвярэй кабінета № 2. Больш за гадзіну назіраў за работай жанчыны і прыйшоў да выносу, калі б усе так працавалі, то «Адно акно» не патрэбна было б. Вось маладая праба прынесла дакументы на куплены ўчастак (адзівапа коль-

касць сабраных папер), але не аказалася ў іх папцы нейкай там даведкі. Маладых можна было б і «аддуфтоліць».

— Зараз мы паглядзім у нас, а раптам знойдзем копію, — супакоіла супрацоўніца заяўніка і сапраўды, хвілін праз дзесяць, сітуацыя ўладзілася. А затым зышла пенсіянерка і эню ўсё спакойна і прыязна.

Калі б у кожнага з нас было пацучыць адказнасці за свой участак работы, безумоўна, зверху да ніз, то многіх праблем пазбеглі б. Але тут больш романтизму...

А зараз успомнім пра Кнігу прапанов і скаргаў, якая ёсць у кожным магазіне.

Зазірнуў у магазін адной ядлоў у нас абутовай фірмы. Усё штошчэ ў тэ, а прадавец і так і гэтак далапагае — туфлі падабралі. І я папрасуі кніжку, каб напісаць падазку, але прадавец зазірнула ў кабінет загадчыцы і сказала, што лепш будзе, калі туды нічога не пісаць. Атрымаць Кнігу прапанов і скаргаў для падазкі складана, а для скаргі яе трэба адбіваць з боём. І калі пакупнік не ўдэльвы, то пакіне ціка магазін.

У горадзе адкрыўся салідны магазін сантэхнікі, у якім у асноўным прадаецца прадукцыя расійскай прадпрыемстваў, хоць ёсць беларуская і з іншых краін. Магазін прыватны, выбар тавару вялікі, але з'явіліся нараканы, што не ўсё там на ўзроўні. Зазірнуў туды і я, купіў клей, якім не ўдала-

ся нічога прыклеіць, пачаў разбірацца і выявіў, што тэрмін захоўвання закончыўся год таму. Праз некалькі тыдняў зайшоў у магазін эню і убачыў, што на паліцах стаіць шмат пратэрмінаваных тавараў. Напрыклад, фарба, выпушчаная ў 2000 годзе, з тэрмінам прыдатнасці 12 месяцаў, прадаецца ў 2008 годзе — зтыкетка ад часу выціпла, па блышанцы пайшла іржа, а цана, як за новы тавар.

Вядома ж, ва ўсім я аказаўся віванатым, бо мне няма чаго рабіць, які толькі бёсправы хадзіць па магазінах.

Патэлефановаў у аддзел гандлю гарвыканкама, і калі наступны раз наведваў магазін, то паліцы былі ўжо паўпустыя — пратэрмінаваныя тавар знік.

Але хіба няма ў Баранавічах інспекцыі па якасці прадукцыі і стандартызацыі? Ёсць. І сёння яна мае вялікі штат супрацоўнікаў. Менавіта гэтая служба павінна рэгулярна праводзіць рэйды па гандлёвых структурах і падазчыць за парадкам. Калі на працягу некалькіх месяцаў у магазіне сантэхнікі прадаваўся пратэрмінаваны тавар, то атрымліваецца, што інспекцыя нешта не даглядала.

За якасць прадукцыі павінен адказваць вытворца, гаспадар, прадавец і структура дзяржстандарта. І не пакупніку весці барацьбу з бракам і ашуканствам праз Кнігу скаргаў. Грошы спажыўца, заплачаныя за тавар, па-

ЗАО «Агрэст» інфармуірует своих акціонеров о проведении внеочередного собрания акционеров **27 сентября 2008 г. в 9.00** по адресу: г. Минск, ул. Филімонова, 2.

Повестка дня: подведение итогов работы за первое полугодие, наделение полномочий директора по заключению кредитного договора с ОАО «Белорусский индустриальный банк».

УНН 100266857

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ТОРГОВ

РУП «БЕЛСПЕЦКОНТРАКТ» проводит 10-й открытый аукцион по продаже объектов республиканской собственности 22 октября

Дзядуля падарыў кватэру

Я прапісана пастаянна ў Мінску ў мамінай кватэры, якую яна набыла ў адпаведнасці з дагаворам куплі-продажу. Мама — адзіная ўласніца гэтай кватэры. Акрамя мяне ў кватэры прапісаны мама з другім мужам і сынам. Я працую ў Мінску, стаю на ўліку маючых патрэбу ў папярэдняй жыллёвай ўмоў у выкананне. Нядаўна дзядуля падарыў мне сваю кватэру ў Брэсце. Ці можа мама вылісаць мяне праз суд з мінскай кватэры ў сувязі з тым, што ў мяне ўжо ёсць свая кватэра ў Брэсце? Калі я пастаянна зарэгіструю ў Брэсце, а часова ў Мінску, ці знімуць мяне ў Мінску з уліку маючых патрэбу ў папярэдняй жыллёвай ўмоў?

Марына П., г. Мінск

Артыкулам 120 Жыллёвага кодэкса Рэспублікі Беларусь прадугледжана, што члены сям'і ўласніка жыллага памішкання, якія не маюць права ўласнасці на долю ў жылым памішканні, могуць быць выселены з жыллага памішкання ў судовым парадку без прадстаўлення іншага жыллага памішкання на падставах, прадугледжаных артыкулам 39 гэтага кодэкса, або на падставе заключанага паміж імі пры ўсяляванні п'янагага пагаднення.

Артыкулам 39 Кодэкса прадугледжаны такія падставы для выселення членаў сям'і і іншых асобаў, які сістэматычна парушаюць ці пашкоджанне жыллага памішкання, альбо выкарыстанне яго не па прызначэнні, альбо сістэматычнае парушэнне правілаў карыстання жылым памішканнем, які робяць немагчымым для іншых пражываючых з імі ў адной кватэры ці ў адным доме. Калі вы не дапускаеце падобных дзеянняў, а таксама не заключілі пры ўсяляванні п'янагага пагаднення аб умовах і тэрмінах пражывання, то выселенне на гэтых падставах вам не пагражае.

Часткай другой артыкула 120 прадугледжана, што па патрабаванні ўласніка жыллага памішкання понадагаворныя члены яго сям'і, якія пражываюць сумесна з імі і маюць у гэтым населеным пункце іншае жылое памішканне, што належыць ім на праве ўласнасці, падлягаюць выселенню ў гэта жылое памішканне. Паколькі кватэра, якая падарана вам, знаходзіцца ў іншым населеным пункце, а не ў Мінску, вы не падлягаеце выселенню з мінскай кватэры.

І на другое пытанне. Пастаянная рэгістрацыя ў адпаведнасці з Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 07.09.2007 г. № 413 — гэта рэгістрацыя грамадзяніна па месцы жыхарства, г. зн. па месцы знаходжання жыллага памішкання, у якім грамадзянін пастаянна або пераважна пражывае. Часовае рэгістрацыя — гэта рэгістрацыя па месцы знаходжання, г. зн. па месцы знаходжання памішкання, у якім грамадзянін пражывае часова, а не пастаянна.

Згодна з пунктам 7 Палажэння, якое зацверджана Указам Прэзідэнта Рэспублікі Беларусь ад 29.11.2005 г. № 565 «Аб некаторых мерах па рэгуляванні жыллёвых адносін» са змяненнямі і дапаўненнямі, улік грамадзян, якія маюць патрэбу ў папярэдняй жыллёвай ўмоў, ажыццяўляецца мясцовымі выканаўчымі і распарадчымі органамі па іх пастаянным месцы жыхарства.

Пунктам 31 Палажэння прадугледжана, што грамадзяне здымаюцца з уліку маючых патрэбу ў папярэдняй жыллёвай ўмоў у выпадку выезду на пастаяннае месца жыхарства ў іншы населены пункт, за выключэннем выпадкаў, калі яны стаяць на ўліку маючых патрэбу ў папярэдняй жыллёвай ўмоў у дзяржаўным органе, іншай арганізацыі, размешчанай у дадзеным населеным пункце, і не спынілі з імі працоўных (службовых) адносін.

У Мар'інай Горцы прайшлі абласныя «Дажынкi»

На вуліцах горада была арганізавана выстава-продаж прадукцыі сельскагаспадарчых і перапрацоўчых прадпрыемстваў Мінскай вобласці, развучаныя выставы дасягненні сельскай гаспадаркі, «Горад майстроў», дэманстрацыя найноўшага сельгастэхнікі. Фота Аляксандра ДЗІДЗЕВІЧА, БЕЛТА.

Суд Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці проці грамадзянін і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі аб фактычным месцы знаходжання **Каралёвай Святланы Мікалаўны**, 2 кастрычніка 1968 года нараджэння, урадзжанкі вёскі Барсеева Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці, апошняе вядомае месца жыхарства і месца знаходжання — в. Бандоры Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці, паведамліць іх суду на адрас: 211200, Віцебская вобласць, г.п. Лёзна, вул. Леніна, д. 100а, на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

Суд Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці проці грамадзянін і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі аб фактычным месцы знаходжання **Жарнянковай Святланы Мікалаўны**, 5 чэрвеня 1962 года нараджэння, урадзжанкі вёскі Надзёжына Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці, апошняе вядомае месца жыхарства і месца знаходжання — в. Надзёжына Лёзненскага раёна Віцебскай вобласці, паведамліць іх суду на адрас: 211200, Віцебская вобласць, г.п. Лёзна, вул. Леніна, д. 100а, на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

У суд Дуброўскага раёна Гомельскай вобласці пастанупіла заява аб аб'яўленні памерлым **Дуброўскага Рыгора Ісакавіча**, 12 лютага 1943 года нараджэння, урадзжанца г. Добруш, апошняе вядомае месца жыхарства — г. Добруш, вул. Маюскавая, 7/21. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі пра Дуброўскага Р.І., паведамліць іх суду Дуброўскага раёна Гомельскай вобласці на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

У суд Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці пастанупіла заява аб прызнанні адушным без вестак **Казімірава Сяргея Валер'евіча**, 5 жніўня 1959 года нараджэння, урадзжанца горада Жлобіна, апошняе вядомае месца жыхарства: Гомельская вобласць, Жлобінскі раён, вёска Салонае, вул. Садовая, д. 73, кв. 3. Просьба да ўсіх грамадзян і юрыдычных асобаў, якія маюць звесткі пра Казімірава С.В., паведамліць іх суду Жлобінскага раёна Гомельскай вобласці на працягу двух месяцаў з дня апублікавання аб'явы.

Праездям

Паспрабуйце спытаць карэннага жыхара якога-небудзь горада пра адметнасці яго роднага месца. Знанняў, кучэй за ўсё, ён вам нічога і не адкажа. Затое потым, калі павядзе па вуліцах, то зможа прыгадаць мільён дробязяў, якія адбыліся ў памяці і непарыўнымі ніцямі ўспамінаў звязваюць яго і горад. Аднак заезджы вандроўца заўсёды прыкмеціць у новым горадзе нешта іншае, да чаго вока карэннага жыхара даўно прызвычалася. Вось так і давялося пабываць мне ў горадзе на Дняпры, над якім яшчэ бывае лётаюць старыя легенды пра Машоку ды пра Магілу Льва. І паспрабую з вамі падзяліцца тымі ўражананнямі, якія мне ў спадчыну пакінуў стары і адначасова сучасны Магілёў.

ГОРАДА НА МАГІЛЕ ЛЬВА

Абдуваваная навава ратушы, лета 2008 года.

Сэрца

У сэрцы Магілёва, як і ў большасці беларускіх гарадоў, непахісна стаіць з савецкіх часоў Уладзімір Ільч. І пазірае з гранітнага пастамента на так званы «нулявы кіламетр». А за спіной у яго высяцца будынак аблвыканкама. Амаль такі самы, які ў Мінску Дом урада на плошчы Незалежнасці. Мяркую, што ўсе ведаюць пра калісіцкі задуманую рэзервовую функцыю Магілёва: надакучыць беларусам мець сталіцу ў Мінску, то можна яе перанесці ў Магілёў — Дом урада ўжо гатовы. Цікава, што на будынку яшчэ вісіць герб БССР. Ну і хай сабе вісіць — усё роўна адрозненні мінімальныя, а напамін пра гісторыю — добры.

А вось калі спытаць у моладзі, дзе ў Магілёве «цэнтравое» месца, то яны вас завядуць на вуліцу Ленінскую. О!.. Гэта вельмі спецыфічная вуліца са сваімі ўласнымі правіламі. Яшчэ зусім нядаўна яна была ну цалкам звычайнай гарадской транспартнай артерыяй. Ды некалькі гадоў таму Ленінскую вуліцу зрабілі пешаходнай: машыны рух перакрылі, асфальтавае пакрыццё змянілі на брукаванку, старыя дамы вакол адрастаўралі, пакрывалі кавярню і нават усталі фігуры бронзавага астралага. У выніку — вуліца Ленінская стала самым папулярным месцам адпачынку для магілёўскай моладзі. Са сваімі сакрэтамі і традыцыямі. Напрыклад, ведаеце, як тут правільна знаёміцца? Расказваю. Дзючыне трэба апрагнуць самую прыгожую і самую кароценькую салодкую і абуць пантофлі на шпільках. Уззяць адпаведна апранутую сярбонку і увечары выйсці на шапцёр. Далей неабходна некалькі разоў пераадолець на шпільках (!) з пачатку ў канец і назад брукаваную (!) вуліцу Ле-

нінскую. У гэты час хлопцы павінны сядзець на лаўках, якіх хапае паабал вуліцы, і піць са савецкіх «прапільваючымі» міма дзючытамі. Калі дзючына прыходзіць у трэці ці чацвёрты раз і ты паслеў яе агледзець з усіх бакоў, то можна пакінуць нагрэтае месца на лаўцы і падысці да паненкі з якім-небудзь банальным пытаннем, нахштат «як прайсці ў бібліятэку». Калі не даеце мне веры, то ў вас з'яўляецца добрая нагода завітаць у Магілёў ды правярцець усё на ўласным досведзе! А вуліцу Ленінскую вам пакажа і малы, і стары.

(Не?)Савецкая плошча

Калі ісці па ўжо вядомай нам вуліцы Ленінскай, то апынешся на плошчы Савецкай, дзе вельмі толькі-толькі абдувавалі навава старую ратушу.

Побач з новай ратушай знаходзіцца ЗАГС, і таму з будаўніцтвам ратушы фатографы атрымалі новы гошэ задні план, а малядыя — фоткі сябе любімых на гэтым фоне. На самой плошчы ёсць мемарыяльны комплекс «Змагарам за савецкую ўладу» ў выглядзе жанчыны на высокім пастамента, каля якога гарыць Вечны агонь.

Зусім нядаўна прайшла інфармацыя, што тананімічная камісія пры гарвыканкаме ўнесла на разгляд прапанову аб перайменаванні Савецкай плошчы. Каб тая пачала адлюстравваць шматвекавую гісторыю. Прапанаваныя варыянты — плошча Герояў, плошча Славы... Плянучэца вынесці гэтае пытанне на абмеркаванне гараджан, толькі вось ці знойдзе ініцыятыва па каменне савецкасці падтрымку? Бо колькі часу таму гараджане ўжо адмовіліся рабіць плошчу «несавецкай». І, дарчы, калі апеляваць неадзе ў вясеннацым стагоддзі, пазбаўляюцца думка пра людскую марнасць, пачынаеш думаць пра вечнае і духоўнае, губляеш рытм мегаполіса, і час пачынае ісці павольна-павольна...

Самое «сэрца» Магілёва.

Схадзіць нельга з'ехаць

Калі ў вас хапае волнага часу пры наведванні Магілёва, то стаўце коску ў назве пасля слова «схадзіць» і паслухайце, што б я паказаў гасцям горада, калі б быў магілёўчанінам. Ну, па-першае, павёў бы вас па металічных прыступках над кветкамі ўніз па доўгай-доўгай лясцы да манастыра св. Мікалая. Здаецца, некалькі сотняў метраў ад цэнтра, і які кантраст — ні шуму, ні пылу, ні гарадской мітусні... Толькі ціша, спакой ды супакоенне. Адчуваеш сябе недзе ў вясеннацым стагоддзі, пазбаўляюцца думка пра людскую марнасць, пачынаеш думаць пра вечнае і духоўнае, губляеш рытм мегаполіса, і час пачынае ісці павольна-павольна...

Пунктам нумар два рэкаменду пабачыць на Буйніцкім полі, што знаходзіцца на выездзе з горада ў барысавіцкі напрамку. Вядома, вы там не знойдзеце атракцыянаў і шпікаў з півам, але прыхацець туды варта хаць б для таго, каб пакланіцца савецкім салдатам і апалячэнцам, што загінулі тут у 41-м у цяжкіх баях пры абароне Магілёва...

Дарчы, насупраць меймарыяльнага комплексу на Буйніцкім полі, праз дарогу, размешчаны аб'ект нумар тры ў моім спісе — магілёўскі заасад. Спадарства, аналагаў на Беларусі я больш не

бачыў — гэта такая мешаніна заапарку і парку адпачынку. Там можна не толькі за звяркамі пацікавацца, але і шашлычочку ў кафэ паесці, і з каханай дзючынай на лаўцы ў патаемным кутку пасядзець. Пра звярочку. Мож, вы спачатку паўсміхаліся іранічна: маўляў, раць нам схадзіць на тры вароны палобавалі! Не, спадарства, тут выбар ого-го: сапраўды ад птушкі і ажно да... зуброў! Ага, прычым частка звярочку, у тым ліку і любімыя Міколы Гусоўскага, жывуць у вялікіх вальерах. Не, нават не ў вальерах. Гэта проста кучока лесу, абгарджаны сеткай. Так што, каб убачыць зубра, яго яшчэ пашукаць трэба! Затое як прыемна потым у заросці вывіць постаць «калматы кароўкі» і адчуць, як у жылых пачынае працягвацца і бурліць палунычна кроў, што застаўся ў спадчыну ад продкаў, апісаных у «Песні пра зубра». Эх!.. Цікава, што ў плане развіцця заасад пазначана міні-чугунка, функкулёр і нават рачны трамвайчык! Дай жа божа спраўдзіцца гэтым планам!..

Наступныя аб'екты, якія не варта прапусіць, — гэта Магілёўскі абласны драматычны тэатр (не толькі на будынак канца XIX стагоддзя палобавалі, але варта і на спектакль схадзіць), парк з атракцыёнамі, дзе захаваліся савецкай электрычнай машыны на аўтадроме і маніўроўца «Супер-8» са сталічнага парку Чалюскінцаў, касцёл св. Станіслава, сабор трох Св. Які мінімум — трэба ведаць гэтыя аб'екты, каб сказаць без надцяжка, што былі ў Магілёве.

А яшчэ я доўга разважаў над інфармацыяй з аб'явы ў тралейбусе: «У мэтах вынічэння п'янаства, самагонаварэння і незаконнага абароту алкагольнай прадукцыі ў папку патрульна-паставай службы УУС Магілёўскага аблвыканкама створана «прамая лінія» ў рамках правядзення акцыі «П'янству — не», куды Вы можаце паведаміць пра вядомыя факты і асабаў па тэлефоне...». Вось скажыце, калі з «фактамі» самагонаварэння і незаконнага абароту усё зразумела, то што рабіць з «фактамі» п'янства? Вось, напрыклад, убаць, як за машыні на аўтадроме і маніўроўца «Супер-8» са сталічнага парку Чалюскінцаў, касцёл св. Станіслава, сабор трох Св. Які мінімум — трэба ведаць гэтыя аб'екты, каб сказаць без надцяжка, што былі ў Магілёве.

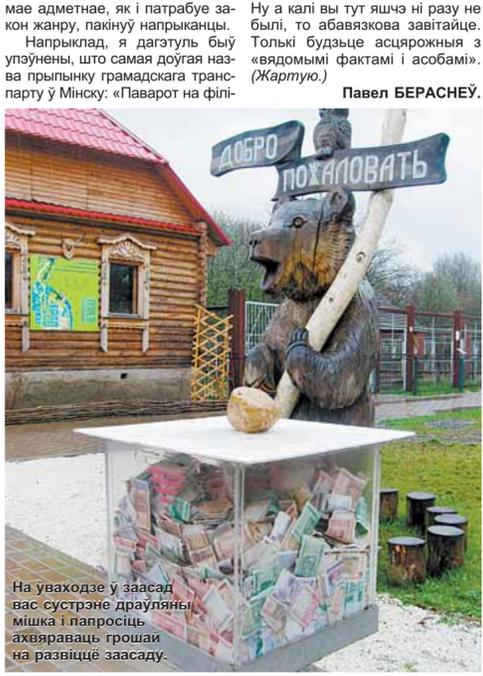
Вось такі ён, Магілёў, стары і новы, звычайны і незвычайны, дзіўны і ўнікальны. Калі вы тут жывіце, то паспрабуйце прайсці па вуліцах і паглядзець вамі прыездажа на свой родны горад — шмат чаго ўбачыце цікавага. Ну а калі вы тут яшчэ ні разу не былі, то абавязкова завітайце. Толькі будзьце асцярожныя з «вядомымі фактамі і асабаў».

Павел БЕРАСЦЕЎ.

Разыначкі для гурману

Ну і, нарэшце, яшчэ трохі мёду ў бочку з мёдам. Самае і самае адметнае, як і патрабуе закон жанру, пакаіў напрыканцы.

Напрыклад, я дагэтуль быў упэўнены, што самая доўгая назва прыпынку грамадскага транспарту ў Мінску: «Паварот на філі-

На уваходзе ў заасад нас сустрэне драўляны мішка і папрасіць ахвяраваць грошай на развіццё заасад.

Раўнёвац хвапіўся за нож

Гэта здарылася ў Нароўлі, як паведаміў нам супрацоўнік прэс-службы УУС Гомельскага аблвыканкама Андрэй Кітаў. Вечарам у кватэру 36-гадовай жанчыны прыйшоў у хажор, маладзёшкі на сем гадоў. Сядзелі, выпівалі, гутарылі. Аб усім на свеце. І аб каханні, вядома ж. Што там было далей, паспрабуй здагадацца... Толькі, відаць, нейкая муха ўкусіла хлопца. Схвапіў ён нож і тры разы ударыў ім у грудзі і спіну сваю каханку. Пацярпелую даставілі ў бальніцу, а кавалера яе — у міліцыю. Там ён прамяліў: прабацьце, прыраўнавай.

Уладзімір ПЕРНІКАЎ.

ТРУС НЕ БЫВАЕ АДЗІН

Натура

Напісаў загаловак — і адчуў шматсэнсоўнасць. Для сённяшняга нашага чалавека, які трываецца на плыні звычайнай і не зусім міралюбнай да літаратурных нормаў «трасянкі», трус — гэта і размоўнае вядомае зямлі, землетрасенне. Гэта таксама размоўнае — бязлівец, чалавек, догляда і ў рэшце рэшт тое, для чаго існуе трусагадоўля — атрыманне мяса, шкурак. Напэўна, няхай і не ведае гэтага ўнучка, бавячыся са сваім гадаванцам, але трусінае мяса — найперш пажыўны, дыетны прадукт, ён добра засвойваецца арганізмам, лічыцца ў наш час нават лекавым. Бо, напрыклад, многім дзецям, якія ад нараджэння пакутуюць на цяжкія іншыя хваробы, трусінае мяса прайсваецца ўрачамі ў рацыён харчавання. У курцы дзючынымі ліцачка грудкі, трус — увесь.

Нельга сказаць, каб у правінцы не займаліся трусагадоўляй у прыватным парадку. Займаюцца. Але гэта справа не зусім простая, ёсць немалая рызыка ў выпадку эпідэміі, якія могуць касіць пагалоўі трусаў адным мехам. Таму ў нашай мясцовацы прыватная трусагадоўля досыць абмежаваная. На кіраўніцтву ў райцэнтры аматар дзючынага мяса можа яго і не знайсці. Што ж да прамысловай трусагадоўлі, то самы захад Віцебшчыны таксама не можа асабліва гэтым пахваліцца. У маім Пастаўскім раёне крыўка займаюцца гэтым у Нава-

сціцы, які і прадукцыю адпаведна прадстаўляе, і свае інтарсы зможа абараніць нават у прамым сэнсе гэтага слова.

Ёсць у мяне ў Паставах адзін знаёмы-трусагод, якога не па дыплеме ці афіцыйным званні, а па ведах, вопыце можна назваць сапраўдным трусаводам. Анатоль Астроўскі прыкпеў да гэтай справы нечакана. Пабачыў, як ва Украіне займаецца гэтым бабуля, Адзя Іосіфаўна, у яе былі трусцы, так званы «матэрык», знайшоў там кнігі па гэтай справе. Так і пачалося... Праўда, Анатоль займаецца не мясной гадоўляй трусаў, а выведзеннем маладняку чыстых парод. Па колькасці разнастайных шыткаў, запісаў, картатлівай рэгістрацыі — у яго своеасаблівае лабараторыя. З 19 пародамі працаваў Астроўскі. У лепшыя часы на сваёй сядзібе ўтрымліваў больш за 300 самак трусаў. Рэалізоўваў у месцах да тысячы галоў маладняку. Нешта прадаваўся на месцы. А даводзілася часам прычэпаць да машыны спецыяльны прычэп, браць у дарогу неабходны корм, піццё для трусаў і аб'язджаць навакольнае, а то і далёкія раёны.

Трус — вельмі далікатная жывёла. Бываюць перыяды, калі яны гнуць альбо заражаюцца спрэс рознымі хваробамі. Анатоль таксама даваўся прыняць удар эпідэміі. Навучыўся даглядаць жывёлу і шэды (рады клетак), праводзіць вакцынацыю. Нядаўна зноў была пошасць, але пасля яе ліквідацыі рукі не скла-

дае. Прадумай і пачынае рэалізоўваць новыя, распрацаваныя ім спосабы догляду трусаў. Дарчы, у тым жа Мясныні ён паставіў прадуманыя і ўласнаўрачна вырабленыя кармушкі. Хоць уласнаўрачна — тут не падыходзіць. Для догляду такой колькасці трусаў патрэбны памочнікі. У сям'і яго справа знаходзіць дапамогу і разуменне. І кармушкі кляпалі-збівалі ўсёй сям'ёй.

Ён вядзе мяне каля шэдаў, якія яшчэ не рэканструяваў. Паказвае:

— Вось вёскі блакітны, вось шэры, Цюрынгскі, Каліфарнійскі... Па старой заведзенай плюю на самак, каб не згладзіць. Анатоль усміхаецца.

— Не веру ў гэтыя забавоны. Догляд, веды, падбор кармоў, а галоўнае — усё-такі веды. Тады трусамі можна займацца. І справа гэта такая, што, пачаўшы, унікнуць у яе — ужо не кінеш. Магнітам цягне, які б цяжкасці ні напаткалі.

Асобная праблема для трусаводаў — шкуркі. Здаць іх, адпраўляюць на далейшую перапрацоўку — цяжка як прыватным трымальнікам трусаў, так і прадпрыемствам, фермам, дзе справа наладжана добра. Было некалькі праектаў, звязаных з Ізраілем, з Аршанскім камбінатам... Але справа пакуль што з месца не рухаецца. Між тым, помніце пра славетную ўшчышчулу ў ранейшых ды і цяперашніх модніцах? А такі ж трус, менавіта ўшчышчула, ёсць. І шкурка ў яго выдатная. Праўда, цяжкія пакуль што толькі завезеныя з далёкага замежжа.

У Санкт-Пецярбургу ёсць вядомы сярод трусаводаў прафесар Міхайлаў. Шмат у яго цікавых распрацовак, шмат і гучных заяў па тэме, што можа накарміць і Расію, і нават Кітай трусіным мясам. Астроўскі, які ўтрымлівае адчасам усе публікацыі, што датычацца гэтай галіны, не мінаючы інтэрэта, тут скептычны. А вось наконт Беларусі ўпэўнены: трусіным мясам, патрэбным і вельмі патрэбным людзям, мы можам сабе забяспечыць, нават калі ў прыватным доглядзе будзе стаць невялічкі шад на некалькі клетак трусаў. А дзяржаве — дзяржаўнае.

Алесь КАСЦЕНЬ.

Харчовае галіна аб'яе шмат сурпрызаў. Да 2010 года харчовае перапрацоўчае прамысловасць будзе скравана на стварэнне новых прадпрыемстваў і новых вытворчасцяў на дзённых прадпрыемствах, а гэта аб'яе шэраг станючых момантаў для звычайнага спажывацтва.

Паводле слоў начальніка ўпраўлення навукова-тэхнічнага развіцця, капітальнага будаўніцтва і інвестыцый Беларусі дзяржаўнага канцэрна харчовай прамысловасці Ігара ШУСТАВА, толькі сёлета плануецца асабліва 396 млрд рублёў, што складае 125 працэнтаў да ўзроўню мінулага года: «Інвестыцыйная дзейнасць канцэрна скравана цяпер на асабленне новых відаў прадукцыі, пашырэнне асартымента і павелічэнне аб'ёмаў вытворчасці прадукцыі, якая мае ўстойлівы попыт, у тым ліку прадукцыі імпартазамышальнай».

Цукровая галіна. У апошнія гады імкліва павялічваюцца магутнасці на перапрацоўцы цукровых буркоў, праводзіцца велізарная рэканструкцыя заводаў. У год чатыры арганізацыі цукровай галіны інвестуюць у рэканструкцыю да 200 млрд рублёў.

Селета ў Случку і Сідкалі будаваны два новыя аб'екты — комплекс на выробе сухога грануляванага жому. Гэтыя вытворчасці арыентаваны ў першую чаргу на экспарт. У краінах, якія не так даўно ўвайшлі ў Еўрасоюз, на гэты жом цяпер высокі попыт. Справа ў тым, што тыя ж Літва, Латвія, Польшча вымушаны былі значыць свае падобныя заводы. Сухі буркоў жом, які прымяняецца для прыгатавання ў тым ліку і алейных камбікармоў, мае неабмежаваны тэрмін выкарыстання і ў адзворнене ад жому сырога каштуе значна даражэй.

Кансервавая галіна. Практична завяршана рэканструкцыя Віцебскага плодаагародніннага камбіната, які вырабляе дзіцячае харчаванне. Там ужо запусчана лінія замарожвання чарніцы і морквы — пакуль для вытворчых мэтаў, хоць ёсць надзея, што паступова плады з агароднінай будучы замарожвацца і для спажывання. Працягваецца рэканструкцыя на Клецкім, ужо завяршана на Маладэцкім кансервавым камбінатах, дзе ўведзены ў эксплуатацыю цэх па вытворчасці дзіцячага харчавання. Дарэчы, практычна ўсё айчынае дзіцячае харчаванне спажывае ўнутраны рынак. Пасля таго, як айчыныя і імпортныя вытворцы былі пастаўлены ў аднолькавыя ўмовы, імпорт дзіцячага харчавання разка скараціўся. Сёння ў распусліцы вырабляецца звыш 230 найменняў плодаагародніннага харчавання для дзяцей.

Трохлітровыя слоікі з сокам хутка знікнуць з шырокага гандлю, застануць, хіба, для арганізацый грамадскага харчавання. Ужо да канца гэтага года магутнасці па вытворчасці сокаў у новых відах тэры павялічацца амаль у два разы. Запускаяцца новыя лініі ў Клецку, Баранавічах, Гродне. На лета імпортныя сокі будучы прысутнічаць працэнтаў на 30, а ў 2010 годзе наогул адрадзе неабходнасць завозіць прадукцыю такога кшталту. На той момант будучы актывна працаваць ЗП «Завод фруктовых напояў» (г. Высокае), ЗП «Вастэга» (г. Брэст) і ЗПГПП «Старая кропачка» (г. Бабруйск). Акрамя таго, плануецца ўвесці ў эксплуатацыю лінію па вытворчасці сокаў у ЗАТ «Завод безалкольных напояў» (г. Мінск). У першую чаргу вытворцы будучы скраваны на выкарыстанне ўласнай сыравіны — яблыка, морквы, чарніцы і г.д. Аднак без «тропікаў», зразумела, мы не застанемся: паўфабрыкаты — апельсіны, ананасы, персікі, абрыкосы, манга і г.д. — будучы завозіцца з іншых краін.

Літаральна ў наступным годзе знікнуць і паліцы і такі анахронізм, як непрывабны звонку слоікі са звычайнымі накрывкамі і часам дзюбамі надранымі саялянкамі, баршчамі, фасоліяй, бульбай ды іншымі прысмакамі ўнутры. Новае лініі па выробе «калусна-гарошкавай» прадукцыі дазваляць не толькі палепшыць смакавыя якасці змесіва, але і перайсці на накрывку-закрутку, новыя этыкеткі. Абнаўленні поўнацэпа забяспечыць краіну айчынным зялёным гарошкам — у бляшанай або шкляннай тары. Глыбокае ў Тураў пачалі выпуск спаржавай кансерваванай фасолі, Тураў — яшчэ і кансерваванай кукурузы.

Алейна-тлушчавая галіна. Уведзены ў эксплуатацыю новыя вытворчасці на Віцебскім алейна-экстракцыйным заводзе. Сучаснае абсталяванне дазваляе пачаць выроб пасвага алей — не толькі тэхнічнага, але і харчовага. Алей-паўфабрыкат будзе паступаць на Гомельскі тлушчавы камбінат і Мінскі маргарынавы завод. Апошні, дарэчы, таксама перажыў маштабную рэканструкцыю з устаноўкай новых ліній для павелічэння аб'ёмаў вытворчасці фасаванага харчовага алей пад брандам «Залатая кропля». У Гомелі ж яшчэ намечана будучы будаўніцтва магутнага цэха па дарацоўцы і фасаванні алей.

Піваварная галіна. ААТ «Крыніца» завяршыла другі этап рэканструкцыі і падступіла да трэцяга, які мае на мэце нарочытае магутнасцю ў 1,5 раза. Ужо ў наступным сезоне мы атрымаем зусім іншае прадпрыемства, з новымі брандамі і формамі бутэлек. Ужо ў гэтым месяцы «Крыніца» пачала выпуск новай прадукцыі — піўных катэіляў, якія будучы вырабляцца па спавакцэй ліцэнзіі і прадавацца пад гандлёвай маркай «Бандзіда».

Пачаўся маштабны праект па рэканструкцыі ААТ «Беласлад», у выніку чаго да 2010 года магутнасці па вытворчасці ячменнага піваварнага соладу павялічацца. Лікёра-гарэлачная галіна.

Дзёныя спіртывыя заводы былі да нядаўняга часу ў надзвычай зношаным стане, з абсталяваннем 70-х гадоў, што рабіла немагчымым атрыманне якаснага спірту ў краіне. Такое становішча абумовіла шэраг зменаў у галіне: мадэрнізацыю і рэканструкцыю дзёных вытворчасцяў, увод у эксплуатацыю новых спіртывых вытворчасцяў і цэхаў рэактывацыі — уведзены ў эксплуатацыю цэхі рэактывацыі на Мірскім і Вацэвіцкіх заводах, ідзе рэканструкцыя на заводах у Рэчыцкім раёне і Клімавічах, будаўніцтва новага спіртывага завода з выкарыстаннем рэсурсабэрагальнага безадходнага тэхналогіі спірту на РУП «Мінск Крышталі».

У выніку магутнасці па вытворчасці спірту да канца 2011 года дасягнуць 15,5 млн дал. Дарэчы, за апошнія два гады спажыванне моцнаградусных напояў вырасла ў рэспубліцы на 30 працэнтаў. Што датычыцца імпарту, то на сёння ён досыць невялікі, але, безумоўна, ёсць, паколькі наўрад ці можна заманіць шэраг эксклюзіўных напояў, скажам, некаторыя сусветна вядомых марак каньяку. Дарэчы, гэты від моцнаградуснага напояў у краіне выкарыстаў 9 арганізацый. Да 1 студзеня 2009 года выпуск каньяку павялічыцца на 20 працэнтаў, а ў 2010-м складзе 182 працэнтаў да ўзроўню 2007-га.

Практыка паказвае, што айчыныя спажывае аддае перавагу айчынным напоям на спірце. Так, знаўцы сцвярджаюць, што каньяк «Рэдамір» і «Версаль» маюць адметную якасць. Што датычыцца вінаў, то на прадпрыемствах галіны наладжана ліцэнзійная вытворчасць чыльішкіх, аргенцінскіх, балгарскіх, італьянскіх, малдаўскіх і арыгінальных гатункаў.

«Якасныя прадукты — здароўе нацыі» — дэвіз арганізацый канцэрна «Белдзяржхарчпрам», — падкрэслівае Ігар Шустар.

Складваецца з корпусу з ударатрывалага пластыку, у якім размешчаны электраураўнаважаны вентылятар і нагрэвальны элемент. Апошні бывае некалькі тыпаў. Самы некалі распаўсюджаны (без вентылятара, у металічным корпусе) — гэта спіраль з тонкага нірромавага дроту, які накручаны на скрыйжал пэўнага дыяметра. Гэта самы танны варыянт, але, пераважна, ён пажаранабяспечны (адрыта спіраль «чырванене», па-другое, пры яго выкарыстанні «сталяваецца» кісларод. У новых мадэлях спіраль схаваная ў корпусе, але праблема з кіслародам застаецца актуальнай.

Больш сучасны варыянт цэпальнага вентылятара мае керамічны нагрэвальны элемент. Ён больш бяспечны і экалагічны, праўда, прыборы з ім каштуюць крыху даражэй.

Нагрэтае спіральлю ці керамічным элементам паветра разганяецца вентылятарам па пакоі. Часам дастаткова некалькіх хвілін, каб узняць ім тэмпературу да камфортнага паказчыка. Гэта вельмі плас, але, акрамя спальвання кіслароду ў мадэлях са спіральлю, падаць працы вентылятара стварае шум. Спальнальны прыбор нельга трымаць увесь час уключаным, таму большасць з іх мае спецыяльны рэжым аўтамацыйнага ўключэння-выключэння.

З дапамогай перакрываючых звычайна можна выбіраць адзін з некалькіх рэжымаў працы цэпальнага вентылятара: халоднае абдыманне, цёплае або гарачае. Пры першым варыянце працуе толькі адзін вентылятар, пры другім — прыбор працуе напоўна магутнасцю і нагрэвальнага элемента, пры трэцім — працуе на поўную магутнасць.

Інфрачырвоныя абгравальнікі выступаюць электранегатывна хвалі інфрачырвонага спектра. Капі «звычайныя» прыборы грэюць паветра, дык гэтыя — навакольнае прыборы: сцены, падлогу, мэблю. Апошнія, у сваю чаргу, аддаюць цяпло, грэюць паветра ў пакоі і, зразумела, нас з вамі, калі мы знаходзімся ў памяшканні. Капі ўстанавіць інфрачырвоны абгравальнік над працоўным месцам (а прыбор адносіцца да стацыянарных), нават калі сярэдняя тэмпература ў пакоі на некалькі градусаў будзе меншай за аптымальную, у зоне дзеяння такога абгравальніка чалавек будзе адчуваць сябе камфортна. Тым больш, як сцвярджаюць прадаўцы, інфрачырвоныя абгравальнікі расходуць на 20—40 працэнтаў энергіі менш, чым астатнія тыпы прыбораў.

Да плюсоў можна аднесці тое, што пасля ўключэння абгравальніка можна адчуць цяпло ад яго літаральна праз 20—30 секунд. Мацаваць прыбор можна як на сцяну, так і на стół (у тым ліку і ў падвесную стół). Аднак — для абграву вліякіх памяшканняў спатрэбіцца некалькі такіх панэляў (мінімальныя магутнасці адной складае 300—600 Вт), што, адпаведна, адб'е значна на цэнае пытанні. Паўплывае на яе і колькасць функцый.

Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Выконваем правілы. Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Складваецца з корпусу з ударатрывалага пластыку, у якім размешчаны электраураўнаважаны вентылятар і нагрэвальны элемент. Апошні бывае некалькі тыпаў. Самы некалі распаўсюджаны (без вентылятара, у металічным корпусе) — гэта спіраль з тонкага нірромавага дроту, які накручаны на скрыйжал пэўнага дыяметра. Гэта самы танны варыянт, але, пераважна, ён пажаранабяспечны (адрыта спіраль «чырванене», па-другое, пры яго выкарыстанні «сталяваецца» кісларод. У новых мадэлях спіраль схаваная ў корпусе, але праблема з кіслародам застаецца актуальнай.

Больш сучасны варыянт цэпальнага вентылятара мае керамічны нагрэвальны элемент. Ён больш бяспечны і экалагічны, праўда, прыборы з ім каштуюць крыху даражэй.

Нагрэтае спіральлю ці керамічным элементам паветра разганяецца вентылятарам па пакоі. Часам дастаткова некалькіх хвілін, каб узняць ім тэмпературу да камфортнага паказчыка. Гэта вельмі плас, але, акрамя спальвання кіслароду ў мадэлях са спіральлю, падаць працы вентылятара стварае шум. Спальнальны прыбор нельга трымаць увесь час уключаным, таму большасць з іх мае спецыяльны рэжым аўтамацыйнага ўключэння-выключэння.

З дапамогай перакрываючых звычайна можна выбіраць адзін з некалькіх рэжымаў працы цэпальнага вентылятара: халоднае абдыманне, цёплае або гарачае. Пры першым варыянце працуе толькі адзін вентылятар, пры другім — прыбор працуе напоўна магутнасцю і нагрэвальнага элемента, пры трэцім — працуе на поўную магутнасць.

Інфрачырвоныя абгравальнікі выступаюць электранегатывна хвалі інфрачырвонага спектра. Капі «звычайныя» прыборы грэюць паветра, дык гэтыя — навакольнае прыборы: сцены, падлогу, мэблю. Апошнія, у сваю чаргу, аддаюць цяпло, грэюць паветра ў пакоі і, зразумела, нас з вамі, калі мы знаходзімся ў памяшканні. Капі ўстанавіць інфрачырвоны абгравальнік над працоўным месцам (а прыбор адносіцца да стацыянарных), нават калі сярэдняя тэмпература ў пакоі на некалькі градусаў будзе меншай за аптымальную, у зоне дзеяння такога абгравальніка чалавек будзе адчуваць сябе камфортна. Тым больш, як сцвярджаюць прадаўцы, інфрачырвоныя абгравальнікі расходуць на 20—40 працэнтаў энергіі менш, чым астатнія тыпы прыбораў.

Да плюсоў можна аднесці тое, што пасля ўключэння абгравальніка можна адчуць цяпло ад яго літаральна праз 20—30 секунд. Мацаваць прыбор можна як на сцяну, так і на стół (у тым ліку і ў падвесную стół). Аднак — для абграву вліякіх памяшканняў спатрэбіцца некалькі такіх панэляў (мінімальныя магутнасці адной складае 300—600 Вт), што, адпаведна, адб'е значна на цэнае пытанні. Паўплывае на яе і колькасць функцый.

Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Выконваем правілы. Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Складваецца з корпусу з ударатрывалага пластыку, у якім размешчаны электраураўнаважаны вентылятар і нагрэвальны элемент. Апошні бывае некалькі тыпаў. Самы некалі распаўсюджаны (без вентылятара, у металічным корпусе) — гэта спіраль з тонкага нірромавага дроту, які накручаны на скрыйжал пэўнага дыяметра. Гэта самы танны варыянт, але, пераважна, ён пажаранабяспечны (адрыта спіраль «чырванене», па-другое, пры яго выкарыстанні «сталяваецца» кісларод. У новых мадэлях спіраль схаваная ў корпусе, але праблема з кіслародам застаецца актуальнай.

Больш сучасны варыянт цэпальнага вентылятара мае керамічны нагрэвальны элемент. Ён больш бяспечны і экалагічны, праўда, прыборы з ім каштуюць крыху даражэй.

Нагрэтае спіральлю ці керамічным элементам паветра разганяецца вентылятарам па пакоі. Часам дастаткова некалькіх хвілін, каб узняць ім тэмпературу да камфортнага паказчыка. Гэта вельмі плас, але, акрамя спальвання кіслароду ў мадэлях са спіральлю, падаць працы вентылятара стварае шум. Спальнальны прыбор нельга трымаць увесь час уключаным, таму большасць з іх мае спецыяльны рэжым аўтамацыйнага ўключэння-выключэння.

З дапамогай перакрываючых звычайна можна выбіраць адзін з некалькіх рэжымаў працы цэпальнага вентылятара: халоднае абдыманне, цёплае або гарачае. Пры першым варыянце працуе толькі адзін вентылятар, пры другім — прыбор працуе напоўна магутнасцю і нагрэвальнага элемента, пры трэцім — працуе на поўную магутнасць.

Інфрачырвоныя абгравальнікі выступаюць электранегатывна хвалі інфрачырвонага спектра. Капі «звычайныя» прыборы грэюць паветра, дык гэтыя — навакольнае прыборы: сцены, падлогу, мэблю. Апошнія, у сваю чаргу, аддаюць цяпло, грэюць паветра ў пакоі і, зразумела, нас з вамі, калі мы знаходзімся ў памяшканні. Капі ўстанавіць інфрачырвоны абгравальнік над працоўным месцам (а прыбор адносіцца да стацыянарных), нават калі сярэдняя тэмпература ў пакоі на некалькі градусаў будзе меншай за аптымальную, у зоне дзеяння такога абгравальніка чалавек будзе адчуваць сябе камфортна. Тым больш, як сцвярджаюць прадаўцы, інфрачырвоныя абгравальнікі расходуць на 20—40 працэнтаў энергіі менш, чым астатнія тыпы прыбораў.

Да плюсоў можна аднесці тое, што пасля ўключэння абгравальніка можна адчуць цяпло ад яго літаральна праз 20—30 секунд. Мацаваць прыбор можна як на сцяну, так і на стół (у тым ліку і ў падвесную стół). Аднак — для абграву вліякіх памяшканняў спатрэбіцца некалькі такіх панэляў (мінімальныя магутнасці адной складае 300—600 Вт), што, адпаведна, адб'е значна на цэнае пытанні. Паўплывае на яе і колькасць функцый.

Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Выконваем правілы. Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Складваецца з корпусу з ударатрывалага пластыку, у якім размешчаны электраураўнаважаны вентылятар і нагрэвальны элемент. Апошні бывае некалькі тыпаў. Самы некалі распаўсюджаны (без вентылятара, у металічным корпусе) — гэта спіраль з тонкага нірромавага дроту, які накручаны на скрыйжал пэўнага дыяметра. Гэта самы танны варыянт, але, пераважна, ён пажаранабяспечны (адрыта спіраль «чырванене», па-другое, пры яго выкарыстанні «сталяваецца» кісларод. У новых мадэлях спіраль схаваная ў корпусе, але праблема з кіслародам застаецца актуальнай.

Больш сучасны варыянт цэпальнага вентылятара мае керамічны нагрэвальны элемент. Ён больш бяспечны і экалагічны, праўда, прыборы з ім каштуюць крыху даражэй.

Нагрэтае спіральлю ці керамічным элементам паветра разганяецца вентылятарам па пакоі. Часам дастаткова некалькіх хвілін, каб узняць ім тэмпературу да камфортнага паказчыка. Гэта вельмі плас, але, акрамя спальвання кіслароду ў мадэлях са спіральлю, падаць працы вентылятара стварае шум. Спальнальны прыбор нельга трымаць увесь час уключаным, таму большасць з іх мае спецыяльны рэжым аўтамацыйнага ўключэння-выключэння.

З дапамогай перакрываючых звычайна можна выбіраць адзін з некалькіх рэжымаў працы цэпальнага вентылятара: халоднае абдыманне, цёплае або гарачае. Пры першым варыянце працуе толькі адзін вентылятар, пры другім — прыбор працуе напоўна магутнасцю і нагрэвальнага элемента, пры трэцім — працуе на поўную магутнасць.

Інфрачырвоныя абгравальнікі выступаюць электранегатывна хвалі інфрачырвонага спектра. Капі «звычайныя» прыборы грэюць паветра, дык гэтыя — навакольнае прыборы: сцены, падлогу, мэблю. Апошнія, у сваю чаргу, аддаюць цяпло, грэюць паветра ў пакоі і, зразумела, нас з вамі, калі мы знаходзімся ў памяшканні. Капі ўстанавіць інфрачырвоны абгравальнік над працоўным месцам (а прыбор адносіцца да стацыянарных), нават калі сярэдняя тэмпература ў пакоі на некалькі градусаў будзе меншай за аптымальную, у зоне дзеяння такога абгравальніка чалавек будзе адчуваць сябе камфортна. Тым больш, як сцвярджаюць прадаўцы, інфрачырвоныя абгравальнікі расходуць на 20—40 працэнтаў энергіі менш, чым астатнія тыпы прыбораў.

Да плюсоў можна аднесці тое, што пасля ўключэння абгравальніка можна адчуць цяпло ад яго літаральна праз 20—30 секунд. Мацаваць прыбор можна як на сцяну, так і на стół (у тым ліку і ў падвесную стół). Аднак — для абграву вліякіх памяшканняў спатрэбіцца некалькі такіх панэляў (мінімальныя магутнасці адной складае 300—600 Вт), што, адпаведна, адб'е значна на цэнае пытанні. Паўплывае на яе і колькасць функцый.

Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Выконваем правілы. Усе пералічаныя вышэй віды абгравальнікаў адносяцца да электрапрыбораў. І хоць вытворцы гарантуюць іх бяспечнасць (тое ж аўтаматычнае адключэнне) пры эксплуатацыі, без нагляду пакідаць іх уключаным нельга. Вельмі непажадана пакідаць абгравальнік, які працуе, на ноч. Нельга карыстацца падаўляальнікамі, паколькі «родныя» шнуркі розныя чыны пад канкрэтную магутнасць прыбора, асабліва вялікую. Як ужо казалі вышэй, памятаючы ўвогуле пра сваю электраправадучасць, асабліва ўзнікае «убудаванага» прыбор уключаць гэтага тыммер, які ўключае абгравальнік у прызначаны час. Бываюць і мадэлі з цэпальнага вентылятара, які дапамагаюць павялічыць хуткасць праграву памяшкання.

Складваецца з корпусу з ударатрывалага пластыку, у якім размешчаны электраураўнаважаны вентылятар і нагрэвальны элемент. Апошні бывае некалькі тыпаў. Самы некалі распаўсюджаны (без вентылятара, у металічным корпусе) — гэта спіраль з тонкага нірромавага дроту, які накручаны на скрыйжал пэўнага дыяметра. Гэта самы танны варыянт, але, пераважна, ён пажаранабяспечны (адрыта спіраль «чырванене», па-другое, пры яго выкарыстанні «сталяваецца» кісларод. У новых мадэлях спіраль схаваная ў корпусе, але праблема з кіслародам застаецца актуальнай.

Больш сучасны варыянт цэпальнага вентылятара мае керамічны нагрэвальны элемент. Ён больш бяспечны і экалагічны, праўда, прыборы з ім каштуюць крыху даражэй.

Нагрэтае спіральлю ці керамічным элементам паветра разганяецца вентылятарам па пакоі. Часам дастаткова некалькіх хвілін, каб узняць ім тэмпературу да камфортнага паказчыка. Гэта вельмі плас, але, акрамя спальвання кіслароду ў мадэлях са спіральлю, падаць працы вентылятара стварае шум. Спальнальны прыбор нельга трымаць увесь час уключаным, таму большасць з іх мае спецыяльны рэжым аўтамацыйнага ўключэння-выключэння.

З дапамогай перакрываючых звычайна можна выбіраць адзін з некалькіх рэжымаў працы цэпальнага вентылятара: халоднае абдыманне, цёплае або гарачае. Пры першым варыянце працуе толькі адзін вентылятар, пры другім — прыбор працуе напоўна магутнасцю і нагрэвальнага элемента, пры трэцім — працуе на поўную магутнасць.

Інфрачырвоныя абгравальнікі выступаюць электранегатывна хвалі інфрачырвонага спектра. Капі «звычайныя» прыборы грэюць паветра, дык гэтыя — навакольнае прыборы: сцены, падлогу, мэблю. Апошнія, у сваю чаргу, аддаюць цяпло, грэюць паветра ў пакоі і, зразумела, нас з вамі, калі мы знаходзімся ў памяшканні. Капі ўстанавіць інфрачырвоны абгравальнік над працоўным месцам (а прыбор адносіцца да стацыянарных), нават калі сярэдняя тэмпература ў пакоі на некалькі градусаў будзе меншай за аптымальную, у зоне дзеяння такога абгравальніка чалавек будзе адчуваць сябе камфортна. Тым больш, як сцвярджаюць прадаўцы, інфрачырвоныя абгравальнікі расходуць на 20—40 працэнтаў энергіі менш, чым астатнія тыпы прыбораў.

Да плюсоў можна аднесці тое, што пасля ўключэння абгравальніка можна адчуць цяпло ад яго літаральна праз 20—30 секунд. Мацаваць прыбор можна як на сцяну, так і на стół (у тым ліку і ў падвесную стół). Аднак — для абграву вліякіх памяшканняў спатрэбіцца некалькі такіх панэляў (мінімальныя магутнасці адной складае 300—600 Вт), што, адпаведна, адб'е значна на цэнае пытанні. Паўплывае на яе і колькасць функцый

СКАНВОРД Склаў Андрэй МІХАЙЛАЎ.

ШАШКІ Пад рэдакцыяй майстра спорту Мікалая ГРУШЭЎСКАГА

«ПАГОДА У ДОМЕ»-5
Працягваем гэты конкурс з адным № 4 — праблемай нашага чытача з Наваполацка Пятра Шкльудыча:

БЕЛЫЯ: a3, a7, b2, c1, e1, f2, f4, g5 (8). ЧОРНЫЯ: b4, b6, b8, c5, c7, d4, e8 (7). Выйгрыш.

Тэрмін для адказаў традыцыйны — два тыдні. Накроўвайце іх на аднае рэдакцыйны газетны «Звязда»: 220013, г. Мінск, вуліца Б. Хмяльніцкага, 10-а, рубрыка «Шашкі».

БЕЛЫЯ: a3, c1, c5, c7, d4, d6, e5, g1, h2 (9). ЧОРНЫЯ: a7, b2, b8, e3, f2, f4, f8, g3, g5, g7, h4 (11). Таксама перамога белых. Гэта выпраўленне змешчанага намі 23 ліпеня твора, у якім дрэнна выглядала канцоўка гульні, але ж аўтар ператварыў у яе аюд:

БЕЛЫЯ: c5, e7, h2 (3). ЧОРНЫЯ: a7, e5, f4, h4 (4).
Змест: f8 (e3) g7 (d4 A) c3 (f2) e1 (b6) a7 (g1) b8 (d4) f2, a7 (g3) f4 (h2) b8. A (f4) h6 (h3) g5, d2 з апазіцый на карысць белых.
Пераможа біцца чакан сюрпрызу ад Анатолія Пярхальскага (Глыбокае) — яго зборнік звяздоўскай рубрыкі «Шашкі» за 2006 год у афармленні мядовага «ФІТА-цэнтра».

РАШАЕМ, УСКЛАКАЕМ!

Праверце, калі ласка, рашэнні змешчаныя раней пазіцый.
«ПАГОДА У ДОМЕ»-5: №1 (А. Маісеяў, М. Грушэўскі). 1. e6f2, d6f3, f1f8, f4f8; №2 (М. Стефановіч). 1. cb6 2. b:d4 («турэцкі удар») 3. cb2 4. e:c3#.

БЛІЦ-40/3 (М. Стефановіч): 1. d6f2, e6f3, f1f8; 2. f6f3, f4f8; 3. f6f3, f4f8; 4. f6f3, f4f8; 5. f6f3, f4f8; 6. f6f3, f4f8; 7. f6f3, f4f8; 8. f6f3, f4f8; 9. f6f3, f4f8; 10. f6f3, f4f8; 11. f6f3, f4f8; 12. f6f3, f4f8; 13. f6f3, f4f8; 14. f6f3, f4f8; 15. f6f3, f4f8; 16. f6f3, f4f8; 17. f6f3, f4f8; 18. f6f3, f4f8; 19. f6f3, f4f8; 20. f6f3, f4f8; 21. f6f3, f4f8; 22. f6f3, f4f8; 23. f6f3, f4f8; 24. f6f3, f4f8; 25. f6f3, f4f8; 26. f6f3, f4f8; 27. f6f3, f4f8; 28. f6f3, f4f8; 29. f6f3, f4f8; 30. f6f3, f4f8; 31. f6f3, f4f8; 32. f6f3, f4f8; 33. f6f3, f4f8; 34. f6f3, f4f8; 35. f6f3, f4f8; 36. f6f3, f4f8; 37. f6f3, f4f8; 38. f6f3, f4f8; 39. f6f3, f4f8; 40. f6f3, f4f8; 41. f6f3, f4f8; 42. f6f3, f4f8; 43. f6f3, f4f8; 44. f6f3, f4f8; 45. f6f3, f4f8; 46. f6f3, f4f8; 47. f6f3, f4f8; 48. f6f3, f4f8; 49. f6f3, f4f8; 50. f6f3, f4f8; 51. f6f3, f4f8; 52. f6f3, f4f8; 53. f6f3, f4f8; 54. f6f3, f4f8; 55. f6f3, f4f8; 56. f6f3, f4f8; 57. f6f3, f4f8; 58. f6f3, f4f8; 59. f6f3, f4f8; 60. f6f3, f4f8; 61. f6f3, f4f8; 62. f6f3, f4f8; 63. f6f3, f4f8; 64. f6f3, f4f8; 65. f6f3, f4f8; 66. f6f3, f4f8; 67. f6f3, f4f8; 68. f6f3, f4f8; 69. f6f3, f4f8; 70. f6f3, f4f8; 71. f6f3, f4f8; 72. f6f3, f4f8; 73. f6f3, f4f8; 74. f6f3, f4f8; 75. f6f3, f4f8; 76. f6f3, f4f8; 77. f6f3, f4f8; 78. f6f3, f4f8; 79. f6f3, f4f8; 80. f6f3, f4f8; 81. f6f3, f4f8; 82. f6f3, f4f8; 83. f6f3, f4f8; 84. f6f3, f4f8; 85. f6f3, f4f8; 86. f6f3, f4f8; 87. f6f3, f4f8; 88. f6f3, f4f8; 89. f6f3, f4f8; 90. f6f3, f4f8; 91. f6f3, f4f8; 92. f6f3, f4f8; 93. f6f3, f4f8; 94. f6f3, f4f8; 95. f6f3, f4f8; 96. f6f3, f4f8; 97. f6f3, f4f8; 98. f6f3, f4f8; 99. f6f3, f4f8; 100. f6f3, f4f8; 101. f6f3, f4f8; 102. f6f3, f4f8; 103. f6f3, f4f8; 104. f6f3, f4f8; 105. f6f3, f4f8; 106. f6f3, f4f8; 107. f6f3, f4f8; 108. f6f3, f4f8; 109. f6f3, f4f8; 110. f6f3, f4f8; 111. f6f3, f4f8; 112. f6f3, f4f8; 113. f6f3, f4f8; 114. f6f3, f4f8; 115. f6f3, f4f8; 116. f6f3, f4f8; 117. f6f3, f4f8; 118. f6f3, f4f8; 119. f6f3, f4f8; 120. f6f3, f4f8; 121. f6f3, f4f8; 122. f6f3, f4f8; 123. f6f3, f4f8; 124. f6f3, f4f8; 125. f6f3, f4f8; 126. f6f3, f4f8; 127. f6f3, f4f8; 128. f6f3, f4f8; 129. f6f3, f4f8; 130. f6f3, f4f8; 131. f6f3, f4f8; 132. f6f3, f4f8; 133. f6f3, f4f8; 134. f6f3, f4f8; 135. f6f3, f4f8; 136. f6f3, f4f8; 137. f6f3, f4f8; 138. f6f3, f4f8; 139. f6f3, f4f8; 140. f6f3, f4f8; 141. f6f3, f4f8; 142. f6f3, f4f8; 143. f6f3, f4f8; 144. f6f3, f4f8; 145. f6f3, f4f8; 146. f6f3, f4f8; 147. f6f3, f4f8; 148. f6f3, f4f8; 149. f6f3, f4f8; 150. f6f3, f4f8; 151. f6f3, f4f8; 152. f6f3, f4f8; 153. f6f3, f4f8; 154. f6f3, f4f8; 155. f6f3, f4f8; 156. f6f3, f4f8; 157. f6f3, f4f8; 158. f6f3, f4f8; 159. f6f3, f4f8; 160. f6f3, f4f8; 161. f6f3, f4f8; 162. f6f3, f4f8; 163. f6f3, f4f8; 164. f6f3, f4f8; 165. f6f3, f4f8; 166. f6f3, f4f8; 167. f6f3, f4f8; 168. f6f3, f4f8; 169. f6f3, f4f8; 170. f6f3, f4f8; 171. f6f3, f4f8; 172. f6f3, f4f8; 173. f6f3, f4f8; 174. f6f3, f4f8; 175. f6f3, f4f8; 176. f6f3, f4f8; 177. f6f3, f4f8; 178. f6f3, f4f8; 179. f6f3, f4f8; 180. f6f3, f4f8; 181. f6f3, f4f8; 182. f6f3, f4f8; 183. f6f3, f4f8; 184. f6f3, f4f8; 185. f6f3, f4f8; 186. f6f3, f4f8; 187. f6f3, f4f8; 188. f6f3, f4f8; 189. f6f3, f4f8; 190. f6f3, f4f8; 191. f6f3, f4f8; 192. f6f3, f4f8; 193. f6f3, f4f8; 194. f6f3, f4f8; 195. f6f3, f4f8; 196. f6f3, f4f8; 197. f6f3, f4f8; 198. f6f3, f4f8; 199. f6f3, f4f8; 200. f6f3, f4f8; 201. f6f3, f4f8; 202. f6f3, f4f8; 203. f6f3, f4f8; 204. f6f3, f4f8; 205. f6f3, f4f8; 206. f6f3, f4f8; 207. f6f3, f4f8; 208. f6f3, f4f8; 209. f6f3, f4f8; 210. f6f3, f4f8; 211. f6f3, f4f8; 212. f6f3, f4f8; 213. f6f3, f4f8; 214. f6f3, f4f8; 215. f6f3, f4f8; 216. f6f3, f4f8; 217. f6f3, f4f8; 218. f6f3, f4f8; 219. f6f3, f4f8; 220. f6f3, f4f8; 221. f6f3, f4f8; 222. f6f3, f4f8; 223. f6f3, f4f8; 224. f6f3, f4f8; 225. f6f3, f4f8; 226. f6f3, f4f8; 227. f6f3, f4f8; 228. f6f3, f4f8; 229. f6f3, f4f8; 230. f6f3, f4f8; 231. f6f3, f4f8; 232. f6f3, f4f8; 233. f6f3, f4f8; 234. f6f3, f4f8; 235. f6f3, f4f8; 236. f6f3, f4f8; 237. f6f3, f4f8; 238. f6f3, f4f8; 239. f6f3, f4f8; 240. f6f3, f4f8; 241. f6f3, f4f8; 242. f6f3, f4f8; 243. f6f3, f4f8; 244. f6f3, f4f8; 245. f6f3, f4f8; 246. f6f3, f4f8; 247. f6f3, f4f8; 248. f6f3, f4f8; 249. f6f3, f4f8; 250. f6f3, f4f8; 251. f6f3, f4f8; 252. f6f3, f4f8; 253. f6f3, f4f8; 254. f6f3, f4f8; 255. f6f3, f4f8; 256. f6f3, f4f8; 257. f6f3, f4f8; 258. f6f3, f4f8; 259. f6f3, f4f8; 260. f6f3, f4f8; 261. f6f3, f4f8; 262. f6f3, f4f8; 263. f6f3, f4f8; 264. f6f3, f4f8; 265. f6f3, f4f8; 266. f6f3, f4f8; 267. f6f3, f4f8; 268. f6f3, f4f8; 269. f6f3, f4f8; 270. f6f3, f4f8; 271. f6f3, f4f8; 272. f6f3, f4f8; 273. f6f3, f4f8; 274. f6f3, f4f8; 275. f6f3, f4f8; 276. f6f3, f4f8; 277. f6f3, f4f8; 278. f6f3, f4f8; 279. f6f3, f4f8; 280. f6f3, f4f8; 281. f6f3, f4f8; 282. f6f3, f4f8; 283. f6f3, f4f8; 284. f6f3, f4f8; 285. f6f3, f4f8; 286. f6f3, f4f8; 287. f6f3, f4f8; 288. f6f3, f4f8; 289. f6f3, f4f8; 290. f6f3, f4f8; 291. f6f3, f4f8; 292. f6f3, f4f8; 293. f6f3, f4f8; 294. f6f3, f4f8; 295. f6f3, f4f8; 296. f6f3, f4f8; 297. f6f3, f4f8; 298. f6f3, f4f8; 299. f6f3, f4f8; 300. f6f3, f4f8; 301. f6f3, f4f8; 302. f6f3, f4f8; 303. f6f3, f4f8; 304. f6f3, f4f8; 305. f6f3, f4f8; 306. f6f3, f4f8; 307. f6f3, f4f8; 308. f6f3, f4f8; 309. f6f3, f4f8; 310. f6f3, f4f8; 311. f6f3, f4f8; 312. f6f3, f4f8; 313. f6f3, f4f8; 314. f6f3, f4f8; 315. f6f3, f4f8; 316. f6f3, f4f8; 317. f6f3, f4f8; 318. f6f3, f4f8; 319. f6f3, f4f8; 320. f6f3, f4f8; 321. f6f3, f4f8; 322. f6f3, f4f8; 323. f6f3, f4f8; 324. f6f3, f4f8; 325. f6f3, f4f8; 326. f6f3, f4f8; 327. f6f3, f4f8; 328. f6f3, f4f8; 329. f6f3, f4f8; 330. f6f3, f4f8; 331. f6f3, f4f8; 332. f6f3, f4f8; 333. f6f3, f4f8; 334. f6f3, f4f8; 335. f6f3, f4f8; 336. f6f3, f4f8; 337. f6f3, f4f8; 338. f6f3, f4f8; 339. f6f3, f4f8; 340. f6f3, f4f8; 341. f6f3, f4f8; 342. f6f3, f4f8; 343. f6f3, f4f8; 344. f6f3, f4f8; 345. f6f3, f4f8; 346. f6f3, f4f8; 347. f6f3, f4f8; 348. f6f3, f4f8; 349. f6f3, f4f8; 350. f6f3, f4f8; 351. f6f3, f4f8; 352. f6f3, f4f8; 353. f6f3, f4f8; 354. f6f3, f4f8; 355. f6f3, f4f8; 356. f6f3, f4f8; 357. f6f3, f4f8; 358. f6f3, f4f8; 359. f6f3, f4f8; 360. f6f3, f4f8; 361. f6f3, f4f8; 362. f6f3, f4f8; 363. f6f3, f4f8; 364. f6f3, f4f8; 365. f6f3, f4f8; 366. f6f3, f4f8; 367. f6f3, f4f8; 368. f6f3, f4f8; 369. f6f3, f4f8; 370. f6f3, f4f8; 371. f6f3, f4f8; 372. f6f3, f4f8; 373. f6f3, f4f8; 374. f6f3, f4f8; 375. f6f3, f4f8; 376. f6f3, f4f8; 377. f6f3, f4f8; 378. f6f3, f4f8; 379. f6f3, f4f8; 380. f6f3, f4f8; 381. f6f3, f4f8; 382. f6f3, f4f8; 383. f6f3, f4f8; 384. f6f3, f4f8; 385. f6f3, f4f8; 386. f6f3, f4f8; 387. f6f3, f4f8; 388. f6f3, f4f8; 389. f6f3, f4f8; 390. f6f3, f4f8; 391. f6f3, f4f8; 392. f6f3, f4f8; 393. f6f3, f4f8; 394. f6f3, f4f8; 395. f6f3, f4f8; 396. f6f3, f4f8; 397. f6f3, f4f8; 398. f6f3, f4f8; 399. f6f3, f4f8; 400. f6f3, f4f8; 401. f6f3, f4f8; 402. f6f3, f4f8; 403. f6f3, f4f8; 404. f6f3, f4f8; 405. f6f3, f4f8; 406. f6f3, f4f8; 407. f6f3, f4f8; 408. f6f3, f4f8; 409. f6f3, f4f8; 410. f6f3, f4f8; 411. f6f3, f4f8; 412. f6f3, f4f8; 413. f6f3, f4f8; 414. f6f3, f4f8; 415. f6f3, f4f8; 416. f6f3, f4f8; 417. f6f3, f4f8; 418. f6f3, f4f8; 419. f6f3, f4f8; 420. f6f3, f4f8; 421. f6f3, f4f8; 422. f6f3, f4f8; 423. f6f3, f4f8; 424. f6f3, f4f8; 425. f6f3, f4f8; 426. f6f3, f4f8; 427. f6f3, f4f8; 428. f6f3, f4f8; 429. f6f3, f4f8; 430. f6f3, f4f8; 431. f6f3, f4f8; 432. f6f3, f4f8; 433. f6f3, f4f8; 434. f6f3, f4f8; 435. f6f3, f4f8; 436. f6f3, f4f8; 437. f6f3, f4f8; 438. f6f3, f4f8; 439. f6f3, f4f8; 440. f6f3, f4f8; 441. f6f3, f4f8; 442. f6f3, f4f8; 443. f6f3, f4f8; 444. f6f3, f4f8; 445. f6f3, f4f8; 446. f6f3, f4f8; 447. f6f3, f4f8; 448. f6f3, f4f8; 449. f6f3, f4f8; 450. f6f3, f4f8; 451. f6f3, f4f8; 452. f6f3, f4f8; 453. f6f3, f4f8; 454. f6f3, f4f8; 455. f6f3, f4f8; 456. f6f3, f4f8; 457. f6f3, f4f8; 458. f6f3, f4f8; 459. f6f3, f4f8; 460. f6f3, f4f8; 461. f6f3, f4f8; 462. f6f3, f4f8; 463. f6f3, f4f8; 464. f6f3, f4f8; 465. f6f3, f4f8; 466. f6f3, f4f8; 467. f6f3, f4f8; 468. f6f3, f4f8; 469. f6f3, f4f8; 470. f6f3, f4f8; 471. f6f3, f4f8; 472. f6f3, f4f8; 473. f6f3, f4f8; 474. f6f3, f4f8; 475. f6f3, f4f8; 476. f6f3, f4f8; 477. f6f3, f4f8; 478. f6f3, f4f8; 479. f6f3, f4f8; 480. f6f3, f4f8; 481. f6f3, f4f8; 482. f6f3, f4f8; 483. f6f3, f4f8; 484. f6f3, f4f8; 485. f6f3, f4f8; 486. f6f3, f4f8; 487. f6f3, f4f8; 488. f6f3, f4f8; 489. f6f3, f4f8; 490. f6f3, f4f8; 491. f6f3, f4f8; 492. f6f3, f4f8; 493. f6f3, f4f8; 494. f6f3, f4f8; 495. f6f3, f4f8; 496. f6f3, f4f8; 497. f6f3, f4f8; 498. f6f3, f4f8; 499. f6f3, f4f8; 500. f6f3, f4f8; 501. f6f3, f4f8; 502. f6f3, f4f8; 503. f6f3, f4f8; 504. f6f3, f4f8; 505. f6f3, f4f8; 506. f6f3, f4f8; 507. f6f3, f4f8; 508. f6f3, f4f8; 509. f6f3, f4f8; 510. f6f3, f4f8; 511. f6f3, f4f8; 512. f6f3, f4f8; 513. f6f3, f4f8; 514. f6f3, f4f8; 515. f6f3, f4f8; 516. f6f3, f4f8; 517. f6f3, f4f8; 518. f6f3, f4f8; 519. f6f3, f4f8; 520. f6f3, f4f8; 521. f6f3, f4f8; 522. f6f3, f4f8; 523. f6f3, f4f8; 524. f6f3, f4f8; 525. f6f3, f4f8; 526. f6f3, f4f8; 527. f6f3, f4f8; 528. f6f3, f4f8; 529. f6f3, f4f8; 530. f6f3, f4f8; 531. f6f3, f4f8; 532. f6f3, f4f8; 533. f6f3, f4f8; 534. f6f3, f4f8; 535. f6f3, f4f8; 536. f6f3, f4f8; 537. f6f3, f4f8; 538. f6f3, f4f8; 539. f6f3, f4f8; 540. f6f3, f4f8; 541. f6f3, f4f8; 542. f6f3, f4f8; 543. f6f3, f4f8; 544. f6f3, f4f8; 545. f6f3, f4f8; 546. f6f3, f4f8; 547. f6f3, f4f8; 548. f6f3, f4f8; 549. f6f3, f4f8; 550. f6f3, f4f8; 551. f6f3, f4f8; 552. f6f3, f4f8; 553. f6f3, f4f8; 554. f6f3, f4f8; 555. f6f3, f4f8; 556. f6f3, f4f8; 557. f6f3, f4f8; 558. f6f3, f4f8; 559. f6f3, f4f8; 560. f6f3, f4f8; 561. f6f3, f4f8; 562. f6f3, f4f8; 563. f6f3, f4f8; 564. f6f3, f4f8; 565. f6f3, f4f8; 566. f6f3, f4f8; 567. f6f3, f4f8; 568. f6f3, f4f8; 569. f6f3, f4f8; 570. f6f3, f4f8; 571. f6f3, f4f8; 572. f6f3, f4f8; 573. f6f3, f4f8; 574. f6f3, f4f8; 575. f6f3, f4f8; 576. f6f3, f4f8; 577. f6f3, f4f8; 578. f6f3, f4f8; 579. f6f3, f4f8; 580. f6f3, f4f8; 581. f6f3, f4f8; 582. f6f3, f4f8; 583. f6f3, f4f8; 584. f6f3, f4f8; 585. f6f3, f4f8; 586. f6f3, f4f8; 587. f6f3, f4f8; 588. f6f3, f4f8; 589. f6f3, f4f8; 590. f6f3, f4f8; 591. f6f3, f4f8; 592. f6f3, f4f8; 593. f6f3, f4f8; 594. f6f3, f4f8; 595. f6f3, f4f8; 596. f6f3, f4f8; 597. f6f3, f4f8; 598. f6f3, f4f8; 599. f6f3, f4f8; 600. f6f3, f4f8; 601. f6f3, f4f8; 602. f6f3, f4f8; 603. f6f3, f4f8; 604. f6f3, f4f8; 605. f6f3, f4f8; 606. f6f3, f4f8; 607. f6f3, f4f8; 608. f6f3, f4f8; 609. f6f3, f4f8; 610. f6f3, f4f8; 611. f6f3, f4f8; 612. f6f3, f4f8; 613. f6f3, f4f8; 614. f6f3, f4f8; 615. f6f3, f4f8; 616. f6f3, f4f8; 617. f6f3, f4f8; 618. f6f3, f4f8; 619. f6f3, f4f8; 620. f6f3, f4f8; 621. f6f3, f4f8; 622. f6f3, f4f8; 623. f6f3, f4f8; 624. f6f3, f4f8; 625. f6f3, f4f8; 626. f6f3, f4f8; 627. f6f3, f4f8; 628. f6f3, f4f8; 629. f6f3, f4f8; 630. f6f3, f4f8; 631. f6f3, f4f8; 632. f6f3, f4f8; 633. f6f3, f4f8; 634. f6f3, f4f8; 635. f6f3, f4f8; 636. f6f3, f4f8; 637. f6f3, f4f8; 638. f6f3, f4f8; 639. f6f3, f4f8; 640. f6f3, f4f8; 641. f6f3, f4f8; 642. f6f3, f4f8; 643. f6f3, f4f8; 644. f6f3, f4f8; 645. f6f3, f4f8; 646. f6f3, f4f8; 647. f6f3, f4f8; 648. f6f3, f4f8; 649. f6f3, f4f8; 650. f6f3, f4f8; 651. f6f3, f4f8; 652. f6f3, f4f8; 653. f6f3, f4f8; 654. f6f3, f4f8; 655. f6f3, f4f8; 656. f6f3, f4f8; 657. f6f3, f4f8; 658. f6f3, f4f8; 659. f6f3, f4f8; 660. f6f3, f4f8; 661. f6f3, f4f8; 662. f6f3, f4f8; 663. f6f3, f4f8; 664. f6f3, f4f8; 665. f6f3, f4f8; 666. f6f3, f4f8; 667. f6f3, f4f8; 668. f6f3, f4f8; 669. f6f3, f4f8; 670. f6f3, f4f8; 671. f6f3, f4f8; 672. f6f3, f4f8; 673. f6f3, f4f8; 674. f6f3, f4f8; 675. f6f3, f4f8; 676. f6f3, f4f8; 677. f6f3, f4f8; 678. f6f3, f4f8; 679. f6f3, f4f8; 680. f6f3, f4f8; 681. f6f3, f4f8; 682. f6f3, f4f8; 683. f6f3, f4f8; 684. f6f3, f4f8; 685. f6f3, f4f8; 686. f6f3, f4f8; 687. f6f3, f4f8; 688. f6f3, f4f8; 689. f6f3, f4f8; 690. f6f3, f4f8; 691. f6f3, f4f8; 692. f6f3, f4f8; 693. f6f3, f4f8; 694. f6f3, f4f8; 695. f6f3, f4f8; 696. f6f3, f4f8; 697. f6f3, f4f8; 698. f6f3, f4f8; 699. f6f3, f4f8; 700. f6f3, f4f8; 701. f6f3, f4f8; 702. f6f3, f4f8; 703. f6f3, f4f8; 704. f6f3, f4f8; 705. f6f3, f4f8; 706. f6f3, f4f8; 707. f6f3, f4f8; 708. f6f3, f4f8; 709. f6f3, f4f8; 710. f6f3, f4f8; 711. f6f3, f4f8; 712. f6f3, f4f8; 713. f6f3, f4f8; 714. f6f3, f4f8; 715. f6f3, f4f8; 716. f6f3, f4f8; 717. f6f3, f4f8; 718. f6f3, f4f8; 719. f6f3, f4f8; 720. f6f3, f4f8; 721. f6f3, f4f8; 722. f6f3, f4f8; 723. f6f3, f4f8; 724. f6f3, f4f8; 725. f6f3, f4f8; 726. f6f3, f4f8; 727. f6f3, f4f8; 728. f6f3, f4f8; 729. f6f3, f4f8; 730. f6f3, f4f8; 731. f6f3, f4f8; 732. f6f3, f4f8; 733. f6f3, f4f8; 734. f6f3, f4f8; 735. f6f3, f4f8; 736. f6f3, f4f8; 737. f6f3, f4f8; 738. f6f3, f4f8; 739. f6f3, f4f8; 740